KATEHETA U BAZILICI ŠKOLSKE SUSA ISUSOVA
u ZAGREBU

Dr. O. Milan Šetka

ISUS NAŠ ŽIVOT

Tučepi 1965

28256

KATEHETA U BAZILICI PRESV. SRCA ISUSOVA
u ZAGREBU

ISUS HAŠ ŽIVOT

Kratke kateheze iz liturgike
i pet kateheza iz crkvene povijesti
za djecu

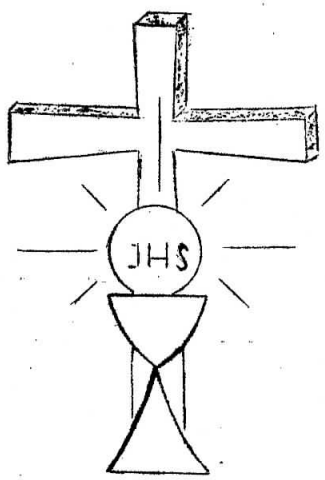

Priredio
O. Milan dr Šetka

T u č e p i 1965

MOJ KRŠĆANSKI ŽIVOT

Zovem se . . . . . .

Rođen . . . . . u . . . . . .

Župa . . . . . Biskupija . . . . . .

Stanujem . . . . . Ulica . . . . . .

Kršten sam . . . . . .

Prva ispovijed i pričest . . . . . .

Krizman sam . . . . . .

S DOPUŠTENJEM CRKVENIH I REDOVNIČKIH VLASTI

IZDAJE: Pastoralni centar Provincije Presvetog Otkupitelja u Makarskoj, - Put žrtava fašizma 1.
ODGOVARA: Dr o.Milan Šetka.
UMNOŽENO: u Samostanu ss."Naše Gospe", Zagreb, Primorska 20.

1. NAŠE VRHUNARAVNO ODREĐENJE

Svakom je čovjeku potrebno da pozna svoj društveni položaj i da se prema njemu vlada. Na poseban je način potrebno nama kršćanima, da poznamo svoje kršćansko dostojanstvo i da živimo u skladu s tim dostojanstvom.

RUDOLF MNDAWENI, dok se još nije obratio na katoličku vjeru, zabacivao je bez daljnjega sve što je katoličko. Bio je pun predrasuda protiv Kat.Crkve i klevetao je katolike bez ikakve stvarne podloge. No nakon obraćenja, kad se prvi put ispovijedio, pričestio i krizmao, pun oduševljenja govori: "Meni je nemoguće opisati ono veselje što ga je osjetila moja duša u tim danima. Od tada osjećam kako sam uistinu primio novi, viši život. Mir i zadovoljstvo skloniše se u moju dušu. Kao mladom obraćeniku bilo je moje oduševljenje tako veliko da nijesam mogao ni pomisliti nešto uzvišenije nego raditi kao katolik za Boga. Spoznanje nepogrešivosti Kat.Crkve, njena etika i moral, pružili su mojemu životu novu, višu posvetu, te dubok smisao i sigurnost kroz cio moj život." Mndaweni je zbilja upoznao svoje kršćansko dostojanstvo.

Svaki je kršćanin iza krštenja DIJETE BOŽJE. Ne samo da se na krštenju oslobađa grijeha, nego prima i posvetnu milost po kojoj dobiva pravo da Boga zove svojim Ocem.Sv. Pavao veli: "Nijeste primili duha ropstva, opet da se bojite, nego ste primili Duha posinjenja u kojemu vapijemo: Aba,Oče! Sam Duh

svjedoči s našim duhom da smo djeca Božja." (Rim 8,14-16).

Kao djeca Božja imamo ISTI ŽIVOT S KRISTOM. Na krštenju Krist je postao naš čokot a mi njegove loze. Kao što čokot i loze žive istim životom, tako i mi s Kristom živimo istim životom. Krist je to jasno rekao: "Ja sam trs, vi loze. Koji ostaje u meni, i ja u njemu, on rodi mnogi rod." (Iv 15,5)

Po krštenju postajemo UDOVIMA KRISTOVA OTAJSTVENOG TIJELA i članovima sv.Crkve. Crkva je Kristovo otajstveno tijelo. Krist je glava tog tijela, a mi smo udovi istoga tijela. Sv.Pavao piše: "Jednim Duhom mi se svi krstimo u jedno tijelo." (I Kor 12,13).

U zajednici s Kristom postajemo HRAMOM PRESVETOG TROJSTVA. Krist nije nikada osamljen. On je uvijek s Ocem i Duhom Svetim. Prema tome tko je s Kristom, taj je s Ocem i Duhom Svetim. Sam Isus veli: "Tko mene ljubi, moju će riječ držati, i Otac će moj ljubiti njega, i k njemu ćemo doći i kod njega ćemo se nastaniti." (Iv 14,23).

To je naše kršćansko dostojanstvo. To dostojanstvo uvijek podržavamo kad se čuvamo grijeha i kad živimo kreposno. No to dostojanstvo moramo uvijek i jačati, a jačamo ga euharistijskom Žrtvom, sv.sakramentima, blagoslovinama, proživljavanjem liturgijske godine i molitvom.

EUHARISTIJSKA JE ŽRTVA nepresušivi izvor snage za jačanje božanskog života u nama. Ona je divna veza ljubavi, gozba na kojoj se Krist blaguje i daje se zalog buduće slave. Zato vjernici, koji sudjeluju kod sv.

Mise i blaguju Gospodnje tijelo, neprestano usavršavaju svoje jedinstvo s Bogom.

Božanski život u nama jačamo i PRIMANJEM SV.SAKRAMENATA. Sakramenti imaju svrhu, da posvećuju ljude i iskazuju Bogu dostojno štovanje. Vjernici primanjem sakramenata primaju milosti Kristova otkupljenja za svoje spasenje i slave Boga.

I BLAGOSLOVINE pomažu jačanju našega duhovnog života. Blagoslovine je ustanovila Crkva da gotovo svaku zgodu našega života posveti božanskom milosti koja proizlazi iz otajstva muke, smrti i uskrsnuća Spasitelja Isusa.

Božanski život jačamo i PROŽIVLJAVANJEM LITURGIJSKE GODINE. Crkva kroz godinu dana razvija Kristov život pred nama da možemo doći u doticaj s njim i napuniti se milošću spasenja.

MOLITVA je također potrebna za jačanje božanskog života u nama. Zato se treba neprestano moliti. Po molitvi primamo Kristovu pomoć.

Upoznaj svoje kršćansko dostojanstvo. Imaj uvijek na pameti da si dijete Božje i živi kao dijete Božje pa ćeš postati i baštinik Božji.

\+ + +

2. SVETA LITURGIJA

Svojim razumom spoznajemo da postoji Bog i da smo mu dužni poštovanje. To poštovanje iskazujemo nutarnjim i vanjskim činima, jer smo sastavljeni od duše i tijela. Vanjsko štovanje Boga može biti privatno kad je izraz vjere pojedinog čovjeka; može biti zajedničko kad se vrši na očigled sviju, ali bez posrednika između Boga i ljudi; napokon može biti javno kad ga obavlja zajednica sa svećenikom na čelu. Javno je štovanje Boga osobito drago.

U srpnju 1955.g. održan je u RIO DE ŽANEIRO u Braziliji euharistijski kongres. Na taj je kongres došlo oko šest stotina tisuća ljudi iz unutrašnjosti države i oko dvadeset tisuća stranaca. Za vrijeme kongresa, odslužilo se 42.000 sv.Misa i potrošilo se sedam tona hostija za tri milijuna pričesnika i čitavo je vrijeme gorjela svijeća teška 850 kg. Na zaključni dan svetu je Misu pjevalo sto tisuća pjevača. Procesiji je su djelovalo dva milijuna vjernika, a na kraju je predsjednik republike pročitao posvetu naroda presv.Srcu Isusovu. Vjernici su zbilja na tom kongresu pokazali svoje vjersko uvjerenje i javno izrazili poštovanje prema Bogu.

Kako ćemo javno poštivati Boga pokazuju nam liturgijski propisi. Prema Papi Piju XII SVETA JE LITURGIJA ZAJEDNIČKO JAVNO BOGOŠTOVLJE OTAJSTVENOG TIJELA KRISTOVA, tj. Glave i udova. Štovanje se Boga iskazuje li

turgijskim činima koje je ustanovio Krist ili Crkva i u njegovo ime. Te čine vrše zakonito određene osobe prema liturgijskim knjigama koje je odobrila Sv.Stolica. Liturgijski čini imaju cilj da proslave Boga i da vjernike obogate milostima spasenja.

Među bogoštovne čine u prvom redu spadaju ŽRTVA SV.MISE I SAKRAMENTI, zatim BLAGOSLOVINE I ČASOSLOV te MOLITVE I OBREDI što se vrše kod Mise i sakramenata, a nijesu im bitni, ali se vrše po licima i na način kako je to Crkva odredila.

Vršenje bogoštovnih čina ide za tim, DA SE PROSLAVI BOG. Bog se može slaviti neposredno ili posredno. Neposredno je štovanje Boga kad se izravno iskazuje Bogu čast. Posredno je štovanje Boga kad se iskazuje čast Bl. Djevici, anđelima i svecima, jer se poštovanje sluga odnosi i na gospodara.

Uz to vršenje bogoštovnih čina DONOSI VJERNICIMA PLODOVE KRISTOVA OTKUPLJENJA. Krist je povratio Bogu oduzetu čast, ali je i otkupio ljude. Plodove svoga otkupljenja dijeli poglavito preko bogoštovnih čina.

No jednim liturgijskim činima, kao sv. Misom i časoslovom, mi u prvom redu častimo Boga, a u drugom redu postizavamo milosti za nas. Drugim liturgijskim činima, kao sakramentima i blagoslovinama, najprije se postižu milosti za spasenje, a u drugom redu se veliča slava Božja.

Liturgija je vršenje Kristove svećeničke službe. To znači da je glavni i prvotni službenik liturgije ili LITURG, SAM KRIST GOSPODIN. On se je utjelovio da postane vječni

svećenik. On je prinio sam sebe na Kalvariji kao žrtvu nebeskom Ocu. On i sada i kroz vjekove prinosi Ocu žrtvu na našim oltarima i dijeli milosti otkupljenja po sakramentima.

No Krist je sada nevidljiv. On je uzašao na nebo. Zato je izabrao svećenike da preko njih slavi Oca i spasava ljude. SVEĆENICI SU SLUGE KRISTOVE i djelitelji Božjih tajna. Njima se Krist služi kao vidljivim organima za vršenje svoje svećeničke službe.

U ŠIREM SMISLU I VJERNICI SU SVETO SVEĆENSTVO koje prinosi Bogu duhovne žrtve. Krist i Crkva čine jedno otajstveno tijelo. Što čini Krist, to čini i Crkva, a što čini Crkva, to čini i Krist. Stoga vjernici ne smiju samo pasivno prisustvovati liturgijskim činima, nego u njima aktivno sudjelovati.

LITURGIJSKI ČINI NIJESU NAJEDAMPUT NASTALI. Oni su se malo po malo razvijali. Kako su se liturgijski čini razvijali i kako se oni vrše uči nas liturgika. Zato liturgika ima dvostruki cilj: 1. da naučno prikaže postanak i razvitak liturgijskih obreda i da ih protumači; 2. da potanko opiše način kako treba danas vršiti liturgijske obrede.

Često se sjeti da i ti pripadaš Kristovu svećeništvu. I ti si po sv. krstu i krizmi postao liturg, svećenik, u širem smislu riječi. Zato nastoj da što bolje učiš liturgiku i da se naučiš što korisnije sudjelovati kod liturgijskih obreda.

\+ + +

3. SVETA MJESTA

Liturgijski se čini redovito vrše na svetim mjestima. Svetim mjestima nazivljemo ona mjesta koja su pravilnom i od Crkve propisanom posvetom ili blagoslovom namijenjena službi Božjoj ili pokopu vjernika. Zato u sveta mjesta spadaju crkve i groblja.

KONTARDO FERINI, sveučilišni profesor rimskog prava, učenjak svjetskog glasa u svojoj struci, napisao je mnoga djela, ali se posebno istakao u pobožnosti prema presv. Euharistiji. Prva pričest bila je za nj izvorom budućih dobrote i poniznosti, te ljubavi prema Isusu i Mariji. Kao sveučilištarac, za vrijeme akademskog četvrt sata odmora, odletio bi u obližnju crkvu da posjeti Isusa. Tu je naviku zadržao i kao sveučilišni profesor. Crkvu je poštivao kao kuću Božju i u njoj se vladao kao pred živim Bogom. U svojoj je pobožnosti bio tako sabran da nije ništa znao što se događa oko njega. Jednom su mu u crkvi u Paviji djeca ispred nosa odnijela šešir, a on to nije vidio. Drugi put mu se u isusovačkoj crkvi u Milanu približi sestra i pozdravi ga, a on to nije ni spazio. Doista čovjek koji je bio pun poštovanja prema svetom mjestu.

Mjesta u kojima se vrši služba Božja nazivljemo CRKVAMA, BAZILIKAMA I KAPELAMA. CRKVA je prvotno označivala skup vjernika, ali se kasnije taj naziv prenio i na zgradu. Crkva označuje kuću Božju.

BAZILIKAMA danas redovito nazivljemo crkve koje su sagrađene na starokršćanski način

ili su obdarene posebnim povlasticama. Inače se crkve nazivlju bazilike, jer u njima stoji bazileus, tj. Kralj kraljeva.

KAPELOM se najprije nazivalo mjesto gdje su franački kraljevi čuvali plašt sv. Martina, a iza toga su se počela nazivati kapelama mjesta za službu Božju. Kapele se dijele na javne, polujavne i privatne.

Crkve se redovito svojom vanjštinom razlikuju od ostalih zgrada. One se tako grade, ako je moguće, da je oltar s istočne strane, a ulaz sa zapadne. Uza nju je ili na njoj zvonik koji strši prema nebu i pokazuje nam pravu domovinu. U zvoniku su zvona koja pozivlju vjernike u crkvu, prate pokojnike, za nevremena potiču vjernike na molitvu i tri puta na dan opominju vjernike na pozdrav Gospi.

Crkva nije nikada imala svoj vlastiti stil. Ona je dopuštala umjetničke oblike svakog vremena, i to prema naravi i uvjetima naroda kao i prema potrebama različitim obreda. Stoga su se kroz povijest u gradnjama crkava odrazili svi umjetnički stilovi.

GROBLJE je mjesto koje služi za sahranu pokojnih kršćana. Kao što je Spasiteljevo tijelo bilo sahranjeno u grob, tako su i prvi kršćani htjeli sahraniti svoju braću u grobove mučenika ili u crkvama.

U prvo doba, za progona kršćana, groblje je bilo u KATAKOMBAMA. To su hodnici pod zemljom, pa i prostorije, gdje su se vjernici sastajali na molitvu i gdje su sahranjivali svoje pokojne. Najglasovitije su katakombe u Rimu. Kasnije, kad je Crkva dobila slobodu, groblja su bila pod vedrim nebom. Kod nas je u staro doba bilo najveće groblje pod vedrim nebom u Solinu.

Groblje je za katolika SVETO MJESTO. Zato ono mora biti pravilno posvećeno. Posvećuje ga biskup ili od njega ovlašteni svećenik.

Katoličko groblje mora biti OGRAĐENO I LIJEPO UREĐENO. U sredini se redovito nalazi veliko raspelo, znak našega spasenja, a na pojedinim grobovima se nalaze manja raspela ili spomenici. Po grobljima redovito cijenimo kulturu i pobožnost pojedinog mjesta. Zato vidimo da su groblja u pojedinim gradovima i mjestima prava remek djela.

Kršćanska su tjelesa za života hram Duha Svetoga i ona će uskrsnuti na sudnji dan. Grobovi naših dragih pokojnika opominju nas da ih se sjećamo i da se za njih molimo.

Ima i kršćana kojima je svejedno gdje će biti pokopana: ili na svetom mjesto ili bilo na kojem drugom mjestu. To je nekršćansko mišljenje. Na grobljima je redovito crkva i više se puta drži odrješenje za pokojne, pa su svi dionici nekrvne žrtve i blagoslova Crkve. Zato pravi kršćanin neće nikada proći pokraj groblja, a da neće skinuti kapu i pomoliti se za mrtve.

Časti sveta mjesta i na njima se pristojno vladaj. Crkva i groblje su mjesta za molitvu.

\+ + +

4. CRKVENI NAMJEŠTAJ

Crkva je sveto mjesto, kuća Božja,u ko joj se vrši javno bogoslužje. Zato ona mora imati sav namještaj za obavljanje liturgijskih čina.

Glasoviti francuski pisac HENRIK LAVEDAN, koji se obratio na katoličku vjeru početkom Prvog svjetskog rata, poučava svoga sina o crkvi. Između ostaloga kaže: "Crkva je mjesto koje zatvara i okuplja u sebi najviše dragocjenih i milih ljudskih uspomena. Tu su krštenja, ženidbe, smrti. Crkva je prijeko potrebna, bez nje ne možeš biti.Ona je ognjište, društvo, tvrđava... Crkvena šutnja govori. I kako govori. One ispovijedaonice, makar i ne ulazio u njih, izmamljuju ti, i izdaleka, barem dijelak od onoga: moj grijeh... Klecala snizuju tvoje misli k sebi. Ti zidovi, te daske, ti svodovi, prožeti s tolikom pobožnosti, zanosa, želja, uzdaha, nada, blagoslova, da prodiru iz njih poput znoja na sve pore, spuštaju ti na ramena sve do u dno srca svoje dobrotvorne čari. I makar tko ne znam koliko okorio u zlu, ima ipak neku duboku milinu u osjećaju da si još malo kršćanin."

Crkva se iznutra dijeli na SVETIŠTE I LAĐU, a kod većih crkava ima i PREDVORJE. Svetište je onaj dio crkve gdje se nalazi glavni žrtvenik, malo je povišeno iznad lađe od koje je ograđeno ogradom. Zove se i prezbiterij, jer služi za biskupa i svećeništvo. Lađa je mjesto između svetišta i

predvorja, a služi za vjernike. U većim crkvama ima i po tri lađe, srednja je glavna, a ostale su pokrajne. To je mjesto dobilo ime lađa, jer se crkva uspoređuje s Noevom i Petrovom lađom. Predvorje ili atrij je prostor ispred lađe. Ono je u staro doba služilo za javne pokornike i katekumene.

U svetištu se nalazi ŽRTVENIK, OLTAR,na kome se žrtvuje sv.Misa. Prvi je kršćanski oltar bio onaj stol na kome je Isus rekao prvu Misu. I apostoli su na sličnim stolovima govorili sv.Misu. A kad su se počele graditi crkve, oltari su se pravili u obliku stola ili mrtvačkog lijesa, sarkofaga. Sarkofag je služio za grob mučenika. I sada se u svakom oltaru moraju nalaziti moći mučenika.

Na oltaru se čuva PRESVETI OLTARSKI SAKRAMENAT, a služi za klanjanje i pričest bolesnika. Presveti se nalazi u svetohraništu ili tabernakulu. Ispred njega uvijek mora gorjeti uljana svjetiljka, koja se zove vječno svijetlo, da vjernicima pokazuje da je tu Isus.

Svaki oltar, na kome se prikazuje sv.Misa, mora biti pokriven sa TRI POKRIVAČA,a uz to mora imati KRIŽ, SVIJEĆE I TRI KANONSKE PLOČE. Pokrivači označuju one pokrivače kojima je bilo zamotano Kristovo tijelo u grobu. Križ označuje da se tu prikazuje ista žrtva koja je bila prikazana na križu. Svijeće također označuju Isusa koga je starac Šimun nazvao svjetlom. Kanonske ploče služe svećeniku kod nekih dijelova sv.Mise.

OLTAR OZNAČUJE KRISTA. Krist je Pomazanik Božji, a i oltar je pomazan sv.uljem kod

posvete. Zato se oltar ljubi i kod svečane Mise kadi tamjanom, a kađenje tamjanom pripada samo Bogu. Pravi vjernici nastoje da što bolje okite oltar, i to svježim cvijećem.

U svetištu se nalazi SAKRISTIJA u kojoj se čuvaju stvari za službu Božju. U njoj se također oblači svećenik za službu Božju.

U lađi se nalazi PROPOVIJEDAONICA s koje svećenik propovijeda riječ Božju. Redovito je nadkrita krovom da se glas bolje razliježe. Često je urešena golubom, znakom Duha Svetoga, križem i slikama ili rezbarijama evanđelista i apostola. Propovijedaonica se redovito nalazi na strani evanđelja.

KRSTIONICA je mjesto gdje se dijeli sakramenat sv.krsta. Svaka župska crkva mora imati krstionicu. Ona mora biti pristojna,od čvrste građe, ukrašena i zatvorena. Pristoji se da na njoj bude slika ili kip sv.Ivana Krstitelja. U njoj su stvari potrebne za sv.Krštenje.

ISPOVIJEDAONICA je mjesto za ispovijedanje vjernika. Danas je različitog oblika, ali u svakoj mora biti stalna i gusta rešetka između svećenika i pokornika.

Još se u lađi nalazi ŠKROPIONICA za blagoslovljenu vodu, KOR za pjevače i ORGULJE (HARMONIJ), POBOŽNI OLTARI, SLIKE I KIPOVI, ZASTAVE I KLUPE.

Poštuj crkveni namještaj. Neka te sve u crkvi potsjeća na tvoje kršćansko dostojanstvo i na lijepo vladanje. Pridonesi milošću njom da se crkveni namještaj uljepša.

\+ + +

5. BLAGOSLOV I POSVETA CRKVE

Crkva je mjesto gdje se vrše liturgijski čini. Zato je to mjesto sveto, Božje prebivalište među ljudima, a za vjernike mjesto molitve, posvećenja, utočišta. Stoga je posve opravdano da se to mjesto prije upotrebe blagoslovi ili posveti.

Čitamo u Sv.Pismu kako je POSVEĆEN HRAM KOJI JE SAGRADIO KRALJ SALAMON. Kralj je pozvao starješine Izraelove i sve plemenske glavare. Zaklano je toliko ovaca i goveda za žrtvu da se nije moglo izbrojiti niti izračunati. Tada je Salamon upravio molitvu Gospodinu u kojoj mu zahvaljuje što mu je dao milost da sagradi hram i prosi ga da usliša svakoga koji se bude u hramu molio: "Daj da oči tvoje budu otvorene nad ovom kućom, dan i noć, nad mjestom za koje si obećao: Moje ime tamo će stanovati." Posveta hrama se je slavila sedam dana, a sedam drugih dana slavio se blagdan sjenica. Narod se povratio svojim kućama vrlo zadovoljan, a Gospodin se javi Salamonu i reče mu: "Uslišio sam molitvu tvoju i vapaj tvoj što si mi ga upravio. Posvetio sam taj hram što si mi ga sagradio. Zato će ime moje tamo vazda stanovati i oči moje i srce moje tamo će uvijek boraviti." (III Knjiga o kraljevima 8-9).

Stari su kršćani za vrijeme progona obavljali službu Božju u PRIVATNIM KUĆAMA. U KATAKOMBAMA služila se sv.Misa na grobovima mučenika. Kad je Crkva 313.g. dobila slobodu,počele su se graditi crkve. Posveta se vršila

vrlo jednostavno. U novoj bi se crkvi služila sv.Misa i tim je činom crkva bila posvećena i predana isključivo za službu Božju. Nō već u staro doba kršćani su počeli prenašati u crkve moći mučenika i polagati ih u oltar. Tim je posveta crkve bila proširena. Tako bi se posveta sastojala iz dva čina: polagale se kosti mučenika u oltar i nad njima se odslužila sv.Misa. Kasnije se ovaj obred proširio tako da je danas posveta crkve najsvečaniji i najdublji obred u katoličkoj liturgiji.

Prije nego se počne graditi crkva, mora se BLAGOSLOVITI TEMELJNI KAMEN. Taj kamen označuje Krista koga je sv.Petar nazvao ugaonim kamenom Crkve Božje. Kod postavljanja kamena moli se molitva: "U vjeri Isusa Krista, polažemo ovaj kamen u ovaj temelj u ime Oca i Sina i Duha Svetoga da ovdje cvate prava vjera, strah Božji i bratska ljubav." Blagoslov temeljnog kamena ukrašen je lijepim obredima koje obavlja biskup na svečani način ili obični svećenik na manje svečani način.

BLAGOSLOV CRKVE obavlja biskup ili s biskupovim dopuštenjem svećenik. Blagoslov se uglavnom sastoji od molitava, škropljenja zidova blagoslovljenom vodom i od pjevanja psalama. Završna molitva glasi: "Bože, koji posvećuješ mjesta što se imaju namijeniti imenu tvojemu, izlij svoju milost na ovaj dom molitve da svi koji ovdje prizivaju ime tvoje osjete pomoć tvoga milosrđa."

OBREDI POSVETE CRKVE mnogo su duži i vrlo lijepi. Blagoslivlje se voda i njom se škrope zidovi izvana i iznutra. Svečano se

unose moći svetaca koje će biti položene u oltar, posvećuje se oltar i križevi na zidovima crkve. Na koncu se govori sv.Misa kojom se zapravo posvećuje crkva. Da je jedna crkva posvećena, poznajemo po dvanaest križeva na zidovima crkve.

CRKVA MOŽE IZGUBITI BLAGOSLOV ILI POSVETU u dva slučaja: 1. ako se sruši čitava crkva ili veći njezin dio; 2.ako biskup izda dozvolu da se crkva prestane upotrebljavati u bogoštovne svrhe.

POSVETA I BLAGOSLOV CRKVE MOŽE SE I OSKVRNUTI. Crkva se oskvrnjuje: ubojstvom, prolijevanjem krvi, sramotnim činima te pogrebom osobe koja je presudom izopćena iz Katoličke Crkve. Kad se crkva oskvrne, treba je pomiriti. Ako je crkva bila samo blagoslovljena, pomirenje obavlja upravitelj crkve, a ako je bila posvećena, pomirenje obavlja biskup ili od njega određeni svećenik. Sam čin pomirenja naliči na blagoslov, odnosno na posvetu crkve.

Iz toga se vidi kako Crkva polaže mnogo važnosti oko blagoslova i posvete kuće Božje. To je strašno mjesto, dom Gospodnji i vrata nebeska. Bog tu boravi na poseban način. To je dom molitve.

Cijeni kuću Božju. U njoj se vladaj dolično Božjemu veličanstvu. Rado idi u hram Božji da posjetiš dobroga Isusa. Isus će nagraditi tvoju pobožnost u svom hramu.

\+ + +

6. OPREMA ZA SV.MISU

Kao što se traži od svakog čovjeka, koji vrši jedno službeno djelo, da bude pristojno i uredno obučen tako se traži i od svećenika da bude propisno obučen kad vrši najsvečaniji čin na zemlji, kad žrtvuje sv. Misu. Crkva je za taj najsvetiji čin odredila posebnu opremu.

GRENLAND je zemlja na sjevernom polu, koja je skoro cijelu godinu pokrivena ledom. Prije osamsto godina stanovnici su Grenlanda primili kršćansku vjeru, ali su tristo godina kasnije pogani napali na grenlandske kršćane, uništili skoro sve crkve, ubili bi skupa i većinu svećenika i mnoge kršćane odveli u ropstvo. Preostali su kršćani ostali vjerni svojoj vjeri. I kad je posljednji svećenik umro, ostali su bez svećenika za osamdeset godina. Ipak ni tada nijesu klonuli duhom. Kod njih je ostao korporal na kojemu je posljednji svećenik žrtvovao sv.Misu. To su posvećeno platno vjernici čuvali kao dragocjeno blago. U nedjelje i blagdane te u dane kad su se običavali ispovijedati i pričešćivati, izlagali bi to platno.Vjernici bi hrlili sa svih strana da vide i počaste to posvećeno platno na kojemu je počivalo Kristovo tijelo. Na taj bi način jačali svoju vjeru u Krista i krijepili se u pobožnosti.

Kad svećenik ima služiti sv.Misu, najprije u sakristiji OPERE RUKE i pri tom moli da ga Bog očisti od njegovih mana da može

Gospodinu služiti čistim tijelom i dušom.Zatim OBLAČI RUHO koje je nastalo od rimskih odijela. Najprije stavlja oko vrata AMIKT ili naglavnik, zatim se oblači u dugu bijelu KOŠULJU i opaše PASCEM. Iza toga stavi na lijevu ruku MANIPUL, oko vrata ŠTOLU i preko svega MISNICU ili paramentu. Naglavnik,košulja i pasac su od lanenog platna i bijele boje, a manipul, štola i paramenta su od svile različite boje.

Sve to RUHO IMA DUBOKO ZNAČENJE. Naglavnik označuje rubac kojim su vojnici prekrili Isusa, a svećenika opominje da se bori protiv nečistoga duha. Košulja označuje bijelo odijelo u koje je Herod obukao Isusa, a svećeniku govori da kod sv.Mise bude u pos - vetnoj milosti i čista srca. Pasac označuje uže kojim su svezali Isusove ruke, a svećenika opominje da kroti svoje strasti. Manipul označuje rubac koji je Veronika pružila Isusu, a svećeniku govori da strpljivo nosi breme zvanja. Štola je znak svećeničke vlasti, a označuje milost koju mu je Krist pribavio. Paramenta označuje Kristovu nešivenu haljinu i Kristov križ, a svećenika sjeća na dužnost koju vrši.

Manipul, štola i paramenta su različite boje: bijele, crvene, zelene, ljubičaste,ružičaste i crne.

BIJELA se boja upotrebljava na blagdane Gospodnje, Djevice Marije, anđela i svetaca koji nijesu mučenici, a označuje svetost, nevinost i veselje.

CRVENA se boja upotrebljava na Duhove i dane mučenika, a znači žarku ljubav.

ZELENA se upotrebljava u nedjelje iza Bogojavljenja i Duhova, a znak je nade.

LJUBIČASTA se upotrebljava u adventu, korizmi i u pokorničkim danima, a označuje pokoru.

Na treću nedjelju adventa i četvrtu nedjelju korizme upotrebljava se RUŽIČASTA BOJA, a označuje prigušeno veselje.

CRNA se boja upotrebljava na Veliki Petak, Dušni dan i u Misama za pokojne, a znak je tuge.

Bijelu, crvenu i zelene boju može zamijeniti zlatna.

Osim ruha svećenik kod sv. Mise upotrebljava još i posuđe i drugi pribor: kalež, patenu, purifikatorij, palu, vel, burzu i korporal.

KALEŽ je posuda u koju se kod sv. Mise ulijeva vino i voda. Izrađuju ga iz zlata ili srebra, a iznutra mora biti pozlaćen.

PATENA je od iste materije kao i kalež, a služi za pokrivanje kaleža i da se na nju postavlja hostija. Kalež i patenu posvećuje biskup.

Kaležu još pripada PURIFIKATORIJ za otiranje kaleža, PALA za pokrivanje kaleža i KORPORAL na kome stoji kalež i hostija. Sva tri su komada od lanenog bijelog platna. Zatim pripada VEL kojim se pokriva kalež, BURZA u koju se stavlja korporal. Vel i burza su od istog materijala i boje kao i paramenta.

Kako je krasna oprema za sv. Misu! Poštuj tu opremu i svojim milodarima pripomogni da se ta oprema uljepša.

\+ + +

7. OPREMA CRKVENIH SLUŽBENIKA IZVAN MISE

Svećenik osim sv. Mise obavlja i druge liturgijske čine. Za vršenje tih čina ima i drugu opremu. Crkveni se službenici i u običnom životu svojom nošnjom razlikuju od ostalih ljudi.

Bog je u STAROM ZAVJETU za prikazivanje žrtava i za službu u šatoru i hramu izabrao velikog svećenika, obične svećenike i levite. Veliki je svećenik nosio svečanu odjeću: haljinu od bijelog platna do gležanja koja se pripasivala pojasom; kraću haljinu od svijetlo-modrog platna do ispod koljena koja je bila obrubljena zlatnim zvončićima i zlatnim jabučicama; iznad ove nosio je oplećak i preko oplećka četverouglastu ploču sa imenom dvanaest plemena. Na glavi je nosio kapu urešenu sprijeda zlatnom pločom na kojoj je napisano: "Svet Gospodinu". Obični su svećenici nosili dugu bijelu haljinu opasanu pojasom i na glavi kapu. To je slika opreme novozavjetnih službenika.

Svećenik osim misne opreme ima i drugu opremu za vršenje svoje svećeničke službe: ROKETU ili pokraćenu albu koju upotrebljava kod bogoslužnih čina koji nijesu u tijesnoj vezi s Misom; PLUVIJAL ili plašt koji se upotrebljava kod procesija, sprovoda i večernjica; VEL kojim svećenik ogrće ramena kad daje blagoslov s Presvetim.

Od crkvenog posuđa izvan Mise upotrebljava se: CIBORIJ za čuvanje posvećenih hostija; MONSTRANCA ili pokaznica za izlaganje Tijela

Isusova; POSUDICE za sv.katekumensko, krizma no i bolesničko ulje; KADIONICA u kojoj se na žeravici pali tamjan kod svečane službe Božje, a tamjan se drži u posebnoj posudici, a stavlja se malom žlicom; ZVONCE kojim se vjernici upozoravaju na glavne dijelove sv. Mise i u drugim prigodama; POSUDA S BLAGOS - LOVLJENOM VODOM i ASPERGIL kojim svećenik škropi sebe i vjernike; PACIFIKAL je raspelo s podnožjem koje se daje vjernicima na cje - livanje.

Od crkvenih knjiga uz misal se upotrebljava OBREDNIK u kome se nalaze obredi bogoštovnih čina koje svećenik vrši izvan Mise; BREVIJAR ili časoslov u kome se nalaze molitve i čitanja što svećenici vrše svaki dan ; EVANĐELISTAR u kome su čitanja i evanđelja za nedjelje i blagdane preko godine.

Svećenicima kod svečane službe Božje služe službenici: ĐAKONI I PODĐAKONI. Đakon, koji pjeva evanđelje kod svečane Mise, ima gotovo isto ruho kao i svećenik, samo mjesto paramente nosi dalmatiku. DALMATIKA,koja je dobila ime po Dalmaciji, od iste je tvari kao i paramenta, a i slična joj je, samo što ispod pazuha ima kopče kojima se pričvršćuje da stoji tijesno uz tijelo. Đakon ne nosi štolu oko vrata, nego je prebacuje preko lijevog ramena i oba kraka pričvršćuje na desnom boku pojasom. Podđakon nosi isto ruho, kao i đakon osim štole. Gornje se odijelo ne zove dalmatika, nego TUNICELA.

Biskup osim običnog misnog ruha ima i drugu opremu: MITRU ili kapu sa dva šiljka i dvije vrpce, a označuje učiteljsku biskupovu vlast; pod paramentom nosi dalmatiku i tunicelu što označuje da biskupska služba sadrži je sve druge crkvene službe; PRSNI KRIŽ koji visi o lancu oko vrata, a znači biskupsku svećeničko službu; PRSTEN koji označuje da je biskup zaređen s Crkvom; RUKAVICE koje upozoruju biskupa da svoju službu vrši čistim srcem; ŠTAP koji znači pastirsku službu biskupa; PAPUČE koje označuju da biskup mora spremno navijestiti Kristovo evanđelje.

I sv.Otac, koji je namjesnik Kristov na zemlji i ima vrhovnu vlast u cijeloj Crkvi , ima svoju posebnu opremu: TIJARU ili trostruku krunu koju nosi kod svečanih obreda; PRSTEN, koji se zove ribarski prsten; ŠTAP kao trokriž; PAPUČE u koje je utkan križ sa sv. moćima.

Crkveni službenici nose i posebno svagdašnje ruho po kome se razlikuju od svjetovnjaka a i među sobom. Oni su Bogu posvećene osobe, naši pastiri, pa ih moramo raspoznavati i poštivati. Svaki pravi kršćanin rado pozdravi svoje duhovne pastire kad ih susretne.

Kad god vidiš bilo koji komad opreme crkvenih osoba, neka te to potakne na ljubav prema dobrom Kristu koji je izabrao svoje službenike na zemlji da preko njih dijeli plodove svoga otkupljenja.

\+ + +

8. SV. MISA

Božanski Spasitelj, da ostavi svojoj Crkvi spomen svoje smrti i uskrsnuća i da ovjekovječi kroz stoljeća svoju žrtvu na križu, ustanovio je euharistijsku žrtvu sv.Mise. To je najljepši i najdragocjeniji dar našega Otkupitelja.

SIGFRID SHWANBOM koja je rođena u švedskoj državnoj crkvi i koja se obratila na katoličku vjeru, iz ranih se godina divila katolicima što vjeruju u Kristovo božanstvo.Ona nije vjerovala da je Krist Bog, ali je vruće željela da dozna da li je uistinu Krist pravi Bog. Ta joj je istina najedamput zasjala preko sv.Mise. Ona o tome piše: "Često sam puta posjećivala katoličke crkve. Mnogo je mojoj duši govorila pobožna tiha sveta Misa... Nekoga mi je dana upravo za vrijeme podizanja u dio pala milost da sam upoznala nenadano i to posvemašnjom unutrašnjom sigurnošću: Ovdje je onaj kojega ja tražim. Od onoga bi mi časa često puta dolazile na pamet Petrove riječi: Gospodine, ovdje nam je dobro biti."

Sveta je Misa stvarna i vidljiva ŽRTVA koju je ustanovio Isus Krist u cilju da ovjekovječuje uspomenu na se, da nastavlja i obnavlja žrtvu na križu i da nam primjenjuje svoje zasluge. Misa je jedina i prava žrtva kršćanstva, najuzvišenije bogoslužje na zemlji.

Misa je USPOMENA na Isusovu posljednju večeru. Uoči svoje gorke muke, Krist je uzeo kruh i pretvorio ga u svoje tijelo, uzeo je

vino i pretvorio ga u svoju krv, a zatim je rekao: "Ovo činite na moju uspomenu." Svaka je Misa uspomena na dobroga Isusa. Nije to kita cvijeća ni nijema slika, nego živa uspomena, jer kad se govori sv.Misa sam Isus stupa u našu sredinu pod prilikama kruha i vina. Isus je ustanovio Misu da na pravi i stvarni način dođe k nama, da bude naš Emanuel, tj. Bog s nama. Svaka je Misa susret s Isusom.

No Isus je ustanovio euharistijsku žrtvu da kroz stoljeća OVJEKOVJEČI SVOJU ŽRTVU NA KRIŽU. Isus je na križu darovao sebe nebeskom Ocu, poništio se iz ljubavi prema Ocu za naše spasenje. To isto čini i u svakoj sv. Misi. On je sam veliki svećenik na Misi koji posvećuje i pretvara žrtvene darove. On je sam i žrtva Mise. Zato je svaka Misa od neizrecive vrijednosti. Kao Bog prinosi Ocu dostojnu žrtvu, a kao čovjek, koji je ujedinjen u jednoj osobi s Bogom, žrtvuje se Ocu za sve ljude.

Ipak POSTOJI RAZLIKA između sv.Mise i žrtve na križu. Razlika je u načinu prikazivanja. Na Kalvariji je tekla krv, Isusova se duša rastavila od tijela, a na oltaru se Isus žrtvuje na otajstven i nekrvan način, jer u svom slavnom tijelu više ne može trpjeti. Na križu je prikazao žrtvu u sadašnjosti, a na oltaru prikazuje nekoć podnošenu smrt. Na križu se predao kao žrtva otkupljenja kojom je zaslužio milosti, a na oltaru se predaje kao žrtva primjene i sjećanja.Oltarska se žrtva obogaćuje zaslugama žrtve na križu. Preko oltara primamo milosti koje su

proistekle na križu.

Budući da je žrtva sv.Mise ISTA ISUSOVA ŽRTVA na križu, to u svakoj sv.Misi nalaze se svi plodovi što ih je Isus stekao na križu. Ništa nije nedostajalo Isusovoj žrtvi na križu, **pa ništa nedostaje** ni žrtvi sv. Mise. Svaka je Misa uzvišena žrtva klanjanja, zahvale, prošnje i kajanja. A to su upravo četiri naše glavne dužnosti koje nas povezuju s Bogom.

Krist je ustanovio žrtvu sv.Mise da možemo postati DIONICIMA NJEGOVE ŽRTVE NA KRIŽU. A postat ćemo dionicima Isusove žrtve na križu, ako zajedno s Kristom prinosimo Bogu žrtvu sv.Mise, posebno ako blagujemo od žrtve sv.Mise: tijelo i krv našega Otkupitelja. Na taj način više ćemo slaviti Boga, nego ga je slavio pravedni Abel; više ćemo Bogu zahvaljivati, nego što je zahvaljivao Noa; žarče ćemo tražiti pomirenje, nego ga je tražio Job i više ćemo milosti isprositi, nego što ih je isprosio patrijarha Jakov.

Bog nam je u svojoj ljubavi i svemogućnosti dao NEIZRECIVO BLAGO u sv.Misi. Ona je središte i žarište svega našega vjerskog života.

Stoga odluči da ćeš nastojati što bolje shvatiti sv.Misu. U Misi je isti svećenik, isti žrtveni dar, ista svrha, isti učinak, ista vrijednost kao u žrtvi na križu. Kad si kod sv.Mise vladaj se kao da si pod Isusovim križem na Kalvariji.

\+ + +

9. POVIJEST SV.MISE

Kad želimo potpuno upoznati jednoga čovjeka, nije dovoljno da znamo kakav je sada, nego je potrebno da znamo kako se je razvijao, jer su dobri i loši događaji ostavili trag na njegovoj duši i tijelu. Tako isto, ako želimo potpuno upoznati sv.Misu, potrebno je pogledati kako se ona razvijala.

Naš poznati liturgičar dr D.Kniewald piše o sv.Misi: "Unutrašnja je struktura (građa) sv.Mise u svim kršćanskim obredima bitno ista. Različiti su samo vanjski oblici, jer su ovisni o mnogostrukim vremenskim i mjesnim okolnostima. Nadovezujući se na posljednju večeru daje se u sv.Misi vjernicima pouka o životu Isusovu i pobuda da u svom životu nasljeduju Krista očekujući njegov dolazak. Zatim misnik u ime cijele Kristove Crkve, tj. u ime svih vjernika, prinosi Bogu Ocu žrtvu hvale, kako ju je prikazao sam Krist na posljednjoj večeri, pretvorbom kruha i vina u Tijelo i Krv Gospodnju. Na kraju se misnik i prisutni vjernici pričešćuju, a misnik u ime svih prisutnih zahvaljuje Bogu Ocu na primljenim mističnim darovima."

Iz tih riječi našega stručnjaka proizlazi da u Misi svih obreda i svih vremena nalazimo nešto što je bitno, a to je DAO SAM KRIST. No nalazimo i nešto što je različito kod pojedinih obreda i što se je mijenjalo kroz vjekove, a to je DALA SV.CRKVA. Crkva je jezgru i bivstvo sv.Mise u različitim mjestima i različitim vremenima različito ukra-

šavala.

Prva je Misa bila na posljednjoj večeri. Prikazao ju je sam Krist. U njoj vidimo dva bitna dijela: pretvorbu i pričest. No možemo zapaziti i nebitne dijelove: Krist pere apostolima noge, lomi kruh, drži propovijed, a apostoli su na kraju otpjevali hvale.

APOSTOLSKA SE MISA naslanjala na posljednju večeru i na židovske vjerske običaje te se sve obavljalo s velikim poštovanjem. Apostoli su bili svijesni da je Krist blagujući vazmeno janje ustanovio Misu, pa su vjerojatno odmah iza silaska Duha Svetoga počeli vršiti Kristovu oporuku. A kako je Krist prvu Misu povezao s gozbom, tako su je povezali i apostoli. Kršćani bi donijeli sa sobom jelo, međusobno se darivali i blagovali "večeru Gospodnju". No naskoro se pokazalo, da gozbe, agape, ne dolikuju svetosti Mise pa su dokinute. A kad su dokinute agape, na početku Mise se uvela molitvena i poučna služba.

Već SREDINOM II stoljeća nalazimo Misu u glavnim potezima kakva je danas. To nam svjedoči sv.Justin, mučenik. On piše da bi se u nedjelju sakupili vjernici te bi se čitala evanđelja i proročke knjige, a zatim je biskup tumačio. Iza toga se molilo za sve ljude. Nakon molitve bi se pripravio kruh i čaša s vodom i vinom (prikazanje), izmolila molitva s pretvorbom i blagovali se žrtveni darovi. Nitko nije smio sudjelovati, tko nije držao kršćanski nauk istinitim, tko nije primio krštenje i nije živio po Kristovoj nauci.

Kad je 313. CRKVA DOBILA SLOBODU, služba se Božja počela obavljati velikim sjajem. Sa-

građene su velike i male bazilike za službu Božju. Biskupu ili starijem svećeniku služili su drugi svećenici, đakoni, poddakoni, svjećonoše, čitači, zaklinjači i vratari. Svi su službenici odjeveni u svečano ruho. Svaka je crkva imala i pjevački zbor. Službi Božjoj prisustvovali su svi vjernici jednoga mjesta, ako su mogli, prinosili darove i pričešćivali se. Pape su vodili nadzor nad obredima sv.Mise. Osobito se istakao u tome Papa sv.Grgur Veliki.

Malo po malo nastala je DANAŠNJA SV.MISA, koja se dijeli na dva dijela: bogoslužje riječi i bogoslužje žrtve. U bogoslužju riječi imamo se pripremiti za bogoslužje žrtve. U bogoslužju žrtve najsvečanija je točka pretvorba: Kristova žrtva. Priprava za tu žrtvu je prikazanje, a zahvala je pričest.

Prošlo je mnogo godina dok je nastala današnja sv.Misa. Nebitni su se dijelovi mijenjali, a i još će se mijenjati. No uvijek ostaje bitno: ISUS SE ŽRTVUJE ZA NAS I DAJE NAM SE ZA HRANU.

Uvijek se sjećaj kako Crkva ulaže veliki trud da uljepša žrtvu sv.Mise. Zato cijeni sv.Misu i lijepo se vladaj pred Isusom koji se za te žrtvuje.

\+ + +

10. BOGOSLUŽJE RIJEČI

Prema Uredbi o sv.bogoslužju, koju je izdao II Vatikanski sabor, sv.Misa se dijeli na bogoslužje riječi i Euharistiju. Evo što veli Uredba: "Dva tijela od kojih se na neki način Misa sastoji, naime bogoslužje riječi i Euharistija, tako su usko povezana među sobom da tvore jedan bogoslužni čin." Bogoslužje riječi obuhvata predmisu ili poučni dio Mise.

OTON TIMMERMANN, novinar, učio je protestantsku teologiju, ali se nije mogao uvjeriti da protestantizam uči čistu istinu i čiste sakramente kako je mislio. Uz to ga je život poučio da mora postojati vidljiva Crkva koju protestanti niječu. To ga je potaklo da traži utjehu u katoličkim obredima. Osobito ga veselilo što je upoznao da u katoličkim propovijedima jedan svećenik ne govori protivno nego što govori drugi i što se u njima iznosi jasna vjera protiv bezvjerstva. Nijedan dio katoličke vjere nije okrnjen ili iskrivljen, a katoličko je čudoređe jasno i sigurno, jer se temelji na čvrstim vjerskim temeljima. To ga je potaklo da se obrati na katoličku vjeru.

KRIST JE DONIO na ovaj svijet objavljenu istinu i povjerio je svojoj Crkvi da je čuva i dalje naučava. Crkva tu svoju zadaću vrši preko svećenika i biskupa, i to poglavito na sv.Misi.

Bogoslužje riječi u sv.Misi sastoji se od dva dijela: 1. MI MOLIMO i 2.MI SLUŠAMO .

Prvi dio obuhvata kajanje, zazivanje i slavljenje presv.Trojstva, liturgijsku molitvu,a drugi dio sadrži poslanicu, evanđelje i propovijed.

U PRISTUPNIM MOLITVAMA okajavamo svoje grijehe. Nakon što smo rekli da ćemo pristupiti k oltaru Božjemu osjećamo svoju slabost, pa ispovijedamo u ispovijedi svoje grijehe svecima i molimo ih da se oni utječu za nas. Tek tada molimo ulaznu pjesmu da dobijemo pravo raspoloženje za sv.Misu.

IZA ULAZNE PJESME KUCAMO na vrata Božjega srca. Vapimo "Gospodine, smiluj se; Kriste, smiluj se; Gospodine, smiluj se" kao što su slijepci vapili Isusu: "Gospodine, Sine Davidov, smiluj se!" Zazivljemo po tri puta Boga Oca, Boga Sina i Boga Duha Svetoga da nam oni udijele potrebne milosti. To je zaziv za nas, za sv.Crkvu, za grešnike, za pogane, za sve ljude; vapaj Crkve za Otkupiteljem. Poput starozavjetnih proroka čeznemo za Mesijom.

Iza "Gospodine, smiluj se", pozdravljamo trojednoga Boga s anđeoskom pjesmom "SLAVA". Kao što su anđeli pjevali kod Isusova rođenja, tako i mi sada pjevamo Isusu koji će doći pod prilikama kruha i vina. U "SLAVI" slavimo program Spasiteljeva dolaska na zemlju: da povrati Oca čast i da pomiri ljude s Bogom. To je ujedno program sv.Crkve , naš program, program svake sv.Mise.

Iza "Slava" svećenik poljubi oltar,okrene se vjernicima i pozdravi ih sa "GOSPODIN S VAMA" na što vjernici odgovaraju: "I s duhom tvojim". Sada započinje GLAVNU MOLITVU

tog dana. Ta molitva, iako je kratka,ipak se sastoji od uvoda,triju dijelova i zaključka. U uvodu je poziv: "Pomolimo se!" Govori se u višebroju da se naznači da je to molitva cijele Crkve. U prvom dijelu oslovimo Boga raznim naslovima, u drugom dijelu navodimo povod svoje molitve, a u trećem dijelu izrazujemo svoju prošnju. Zaključak je molitve u vijek isti: Po Gospodinu našemu Isusu Kristu ... Te su molitve kratke, ali su pravi biseri.

Iza molitvenog dijela započinje drugi dio bogoslužja riječi. U tom dijelu mi slušamo, i to BOGA OCA U POSLANICI, BOGA SINA U EVANĐELJU i BOGA DUHA SVETOGA U PROPOVIJEDI.

Poslanice su redovito upravljene prvim kršćanima, ali su sada upravljene nama. Naviještenje evanđelja jest vrhunac čitavog bogoslužja riječi. Na početku evanđelja svećenik čini znak križa da označi da će nam govoriti Krist, a iza evanđelja zahvaljujemo: "Slava tebi, Kriste." U propovijedi govori nam svećenik, ali je on službenik Crkve,vidljivi organ preko koga uči Duh Sveti.

Svrha je bogoslužja riječi da nas pripravi na što pobožnije prisustvovanje sv.Misi. Zato pobožno moli, i sabrano slušaj riječ Božju da s korišću dočekaš Isusa!

\+ + +

11. PRIKAZANJE

Molitvom i slušanjem Božje riječi pripremili smo se za žrtvu sv.Mise, a Vjerovanjem, koje smo izmolili ili ispjevali, ispovijedili smo da vjerujemo sve što nam je Bog objavio i što će se sada ispred nas dogoditi. Sada tek započinje žrtva sv.Mise.To je ista žrtva kao na Kalvariji, samo će biti prikazana na način kako ju je Isus prikazao na posljednjoj večeri. Prvi dio te žrtve jest prikazanje.

Godine 1942. primio je PAPA PIO XII čudan omot iz logora Dahau. U omotu je bio komad košulje jednog svećenika logoraša na kojoj je ispisao zakletvu vjernosti Bogu i Crkvi. U taj komad košulje bila je umotana čaša koja je služila za kalež i komad lima koji je služio za patenu. Uz to je još bila krunica načinjena od mrvica kruha. Kad je Papa to vidio, odlučio je da na tom priboru odsluži sv.Misu. I jednoga dana u bazilici sv.Petra pred velikim mnoštvom vjernika on je otslužio sv.Misu: za korporal mu je služio onaj krvavi komad košulje svećenika logoraša, za kalež njegova čaša, za patenu onaj komadić lima. Nakon sv.Mise izmoljena je krunica na krunici od kruha. Kad je Papa sve to kazao prisutnima, oni su od ganuća plakali. Onaj svećenik logoraš i Pio XII , htjeli su i na vanjski način pokazati kako su sa žrtvom sv.Mise prikazali Bogu i žrtvu svoga života.

Sveta je Misa Isusova žrtva za nas,ali

se s tom žrtvom moramo i mi sjediniti, da Isusova žrtva postane i NAŠA ŽRTVA. Bog ne treba naših darova, ali naš dar označuje našu ljubav, zamjenjuje nas same. Zato uz žrtvene darove u prikazanju moramo prikazati na oltar same sebe, svoje srce, razum, volju, brige i nevolje da to sve združimo s Isusovom žrtvom. Na prikazanju mi se darivamo Bogu da se Bog u pričesti daruje nama. Prikazanje je ljudska strana žrtve sv.Mise.

Kod prve Mise NA POSLJEDNJOJ VEČERI nije bilo prikazanja, ali ga nalazimo kod agapa. Vjernici su donosili sa sobom jela koja su međusobno dijelili, a jedan dio kruha i vina se upotrebljavao za žrtvu. S tim su vjernici pokazivali da je Isusova žrtva i njihova žrtva, jer su oni pripremili darove za žrtvu. Kasnije je taj običaj otpao, pa se za misne darove počeo brinuti sam svećenik, a vjernici, koji žele da se reče sv.Misa na njihovu nakanu, daju novčanu milostinju. Na sjedinjenje s Isusovom žrtvom mislimo kad preko Mise dademo bilo koji novčani prilog, milostinju.

Za žrtveni se dar upotrebljava KRUH i VINO. Kruh je slika rada, a vino slika trpljenja. Rad i trpljenje su glavni sadržaj života i zato u kruhu i vinu donosimo čitav svoj život.

Kod PRIKAZANJA KRUHA svećenik moli NAJSADRŽANIJU MOLITVU sv.Mise: "Primi, sveti Oče..." U toj molitvi se očituje da Misu prikazuje svećenik kao zamjenik Isusa Krista. Prikazuje je Bogu kao neokaljanu žrtvu za svoje grijehe, uvrede i propuste, za žive i

mrtve, da svi postignemo život vječni.

Iza prikazanja kruha svećenik sprema PRIKAZANJE VINA. U vino ulijeva svećenik malo vode da nagovijesti sjedinjenje božanske i čovječanske naravi u Isusu. Ujedno sjedinjenje vode i vina znači sjedinjenje vjernika s Kristom u jedno otajstveno tijelo.

Zatim svećenik moli molitvu kod prikazanja vina u višebroju, jer u svečanoj Misi tu molitvu moli svećenik zajedno s đakonom i da se označi da Misa ima biti na spasenje "nama i svemu svijetu".

Poslije prikazanja žrtvenih darova svećenik nadovezuje PRIKAZANJE SEBE I PRISUTNIH VJERNIKA. Molimo Gospodina da primi naš ponizni duh i skrušeno srce pa da mu bude ugodna čitava naša žrtva. A potom svećenik moli Duha Svetoga da pretvori žrtvene darove u tijelo i krv Spasitelja Isusa.

Na svršetku prikazivanja darova svećenik PERE RUKE. Prije je pranje ruku bilo potrebno, a potrebno je i sada na svečanoj Misi radi rukovanja kadionikom. No kod obične mise pranje ruku ima simbolično značenje: čisto srce.

Iza pranja ruku svećenik se OBRAĆA PRESVETOM TROJSTVU da primi žrtvu koja će biti prikazana na uspomenu Krista, na čast Bl.Djevice i svetaca, potom pozivlje prisutne da se mole da Bog primi njihovu zajedničku žrtvu, a na koncu izmoli prikaznu molitvu kojom se završuje prikazanje.

Kad si kod sv.Mise, sudjeluj i ti kod prikazanja. Stavi na patenu i u kalež svoje srce. Sa žrtvenim darovima pođi Kristu na pretvorbu.

12. PRETVORBA

Bogoslužjem riječi i prikazanjem pripremili smo se za najsvečaniji dio sv.Mise. Taj dio zovemo pretvorba, jer se bit kruha i vina pretvara u tijelo i krv Kristovu; zove se posvećenje, jer se žrtveni darovi po pretvorbi posvećuju, žrtvuju i Bogu darivaju; zove se podizanje, jer se pretvoreni darovi podižu da im se vjernici poklone.

JOHN MOODY, bankar iz Sjedinjenih Američkih Država, posjetio je godine 1927. s jednim prijateljem Beč. Budući da ih odmah nije mogao primiti neki bankar, pošli su razgledati crkvu sv.Stjepana. Bio je dan Velike Gospe, na 15 kolovoza, a upravo se pjevala svečana sv.Misa. Silno je mnoštvo vjernika napunilo katedralu te se oni nijesu mogli vratiti nazad. Johna je diralo bogoslužje i vladanje vjernika. Najednom se oglasi zvonce, i sva masa svijeta pade na koljena. Učiniše isto i oni i ostadoše klečeći tako dugo dok je sav puk klečao. O svojim utiscima piše John: "Bio sam potresen, tako silno potresen, da sam odlučio da ću prisustvovati poslijepodnevnim vesperama. Slijedeća sam tri dana dnevno prisustvovao sv.Misi u katedrali. Prije nego sam ostavio Beč, rekao sam sam sebi: Katolicizam ima u sebi nešto što je stvarnost. Moram naći što je to." I zbilja je to našao. Našao je Isusa pod prilikama kruha i vina koji odgovara na sva životna pitanja.

PRETVORBA POČINJE prefacijom, slavospjevom, i traje do očenaša. Taj dio sv.Mise zo-

vemo kanon. Kanon je najprije značio štap za mjeru, zatim pravilo, a u Misi označuje nepromjenjive dijelove. Po pretvorbi Isus dolazi na oltar i žrtvuje se kao na Kalvariji samo na nekrvan način. To je vrhunac sv.Mise, zapravo sama sv.Misa. Moli se tiho i u prvom je redu određen za svećenika, ali ga mogu moliti i vjernici.

PREFACIJA je pjesma slave i zahvale Bogu. Najprije svećenik i puk izmijene nekoliko srdačnih usklika da podignu srce Bogu. Zatim se općenito hvali Bog, ističe se posebni razlog te hvale, te se naša hvala ujedinjuje s hvalom anđela. S anđelima pjevamo: "Svet, svet, svet Gospodin Bog Sabaot. Puna su nebesa i zemlja tvoje slave. Hosana na visini!" I nadodajemo: "Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje. Hosana u visini."

Srednji je dio Mise KANON. Crkva je taj dio ukrasila divnim molitvama. Najprije se spominjemo Crkve na zemlji s Papom i našim biskupom na čelu, svojih dragih koji su na životu i konačno se sjedinjujemo sa svetima na nebu. Ujedno se molimo Gospodinu da primi naš prinos, da nas čuva u miru i pridruži k svojim izabranicima te da naš prinos postane tijelo i krv Isusa Krista.

Evo sada svećenika kod najsvetijeg čina. KRIST DOLAZI NA OLTAR. On je jedini svećenik i žrtva. Zato on uzima svećenika kao svoje oruđe da po njemu izvrši pretvorbu. Svećenik ne čini niti govori išta u svoje ime. Evo što svećenik govori:

"On je u predvečerje svoje muke uzeo kruh u svoje svete i časne ruke, uzdigao oči prema nebu k tebi Bogu, svojemu svemogućemu

Ocu, zahvalio ti, blagoslovio, prelomio i dao svojim učenicima govoreći: Uzmite i jedite od ovoga svi, jer OVO JE TIJELO MOJE. Na sličan način uzevši po večeri i ovu slavnu čašu u svoje svete i časne ruke, opet tebi zahvali, blagoslovi i dade svojim učenicima govoreći: Uzmite i pijte iz nje svi, jer OVO JE ČAŠA KRVI MOJE, novoga i vječnoga zavjeta, otajstvo vjere; ona će se za vas i za mnoge proliti na oproštenje grijeha. Kad god budete ovo činili, činite meni na spomen."

Iza tih riječi na oltaru više nema kruha ni vina, nego je tu tijelo i krv Spasitelja Isusa.

Poslije pretvorbe molimo se za naše drage POKOJNIKE za nas GREŠNIKE i zazivamo blagoslov na SVA STVORENJA. Ali prije tih molitava svećenik izmoli tri kratke molitve u kojima se odjekuje molba Crkve da Bog primi Isusovu žrtvu kao njezinu. Na koncu molitava, iza pretvorbe puk odgovara: Amen. To je najvažnija riječ puka kod sv.Mise.

Kod pretvorbe najbolje je klečati na oba koljena; kad se pokloni svećenik, da se i mi naklonimo glavom, a kad on podiže hostiju da rečemo: "GOSPODINE MOJ I BOŽE MOJ", a kad podiže kalež, da rečemo: "VJEČNI OČE, PRIKAZUJEM TI PREDRAGOCJENU KRV ISUSA KRISTA KAO OTKUP ZA NAŠE GRIJEHE I ZA POTREBE SVETE CRKVE!"

Pretvorba je srce sv.Mise. Zato kod tog dijela budi posebno sabran. Moli Krista, koji se za te žrtvuje, da te pretvori u se, da postaneš jedno s njim!

\+ + +

13. PRIČEST

U pretvorbi je završen čin žrtve. Na oltaru je tijelo i krv Isusa Krista. Svećenik i vjernici prikazali su tu žrtvu. Bog ju je primio i u žrtvenoj gozbi daje blagoslov te žrtve. Vjernici na najsavršeniji način prikazuju Bogu žrtvu kad od te žrtve blaguju, tj. kad se pričeste.

O.K.MULLALY, misionar Jamaike, u zapadnoj Indiji, pripovijeda kako je jedne nedjelje sunce nesnosno peklo. On se je vozio k misijskoj kapelici do koje je imao još dobrih osam kilometara. Najednom čuje glas: "Oče, oče, u koliko će sati biti sv.Misa?" - Okrene se i ugleda mladića koga je češće viđao u crkvi, ali s njim nije nikada govorio. Misionar upita mladića: "Ideš li na sv.Misu?" - "Idem, oče." - "A gdje ti je kuća?" - "Ja sam, oče, s onih brda, dobrih 13 kilometara odavle." - "Tada moraš prevaliti put od 21 kilometar, jer do kapelice ima još osam kilometara." - "Jest, oče. Želim danas primiti sv.pričest." - "A hoćeš li se još danas vratiti kući?" - "Hoću, oče." - Misionar pozove mladića da se popne na kola. Sažalilo mu se na mladića koji je morao prevaliti put od 42 kilometra od kuće do kapele i natrag da može slušati sv.Misu i pričestiti se. Doista je to žarka želja za Isusom.

U Starom su Zavjetu postojale ZAHVALNE ŽRTVE. Jedan bi se dio žrtve spalio na žrtveniku, drugi bi pripao svećeniku, a treći bi dio blagovali zajedno oni koji su prini-

jeli žrtvu. Prvi bi dio značio kao "Božja hrana", a spaljivanje te žrtve imalo bi smisao da je Bog primio žrtvu. No čitava bi žrtva pripala Bogu, a Bog kao gostoprimac kao da je pozvao svećenika i darovatelje da zajedno s njim budu za stolom. To je samo slika novozavjetne žrtve koju je Isus pripremio za svoje sljedbenike.

Krist je u svojoj dobroti i ljubavi pronašao način kako će se žrtvovati među nama i kako će nam se dati za HRANU DUŠE. U prikazanju smo prikazali Bogu kruh i vino, Bog je primio naše darove i pretvorio ih u tijelo i krv svoga jedinorođenoga Sina. U sv.pričesti vraća nam natrag naše darove, ali su ti darovi sad pobožanstvenjeni.

U prvo doba kršćanstva pričešćivali su se svi koji su prisustvovali sv.Misi. To je posve razumljivo, jer Misa bez pričesti gubi svoj nedjeljivi dio.

Blagovanje tijela i krvi Spasitelja Isusa JAČA U NAMA BOŽANSKI ŽIVOT koji smo primili na krštenju, pomaže nam da nadvladamo neprijatelje svoga spasenja, da se najintimnije sjedinimo s presv.Trojstvom i da postignemo svoj konačni cilj. Isus je rekao: "Tko jede tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni i ja ću ga uskrsnuti na sudnji dan." (Iv 6,55).

Sveta je Crkva i svetu pričest ukrasila lijepim molitvama. Imamo pripravne i zahvalne molitve te molitve za vrijeme pričesti.

PRIPRAVA POČINJE s Gospodnjom molitvom, s Očenašom. To je stalna molitva djece Božje pred žrtvenom gozbom. Kad izgovaramo u Očenašu: "Kruh naš svagdanji", mislimo u prvom redu na kruh sv.pričesti. U Očenašu je izraženo sve što želimo od žrtvene gozbe.

Iza Očenaša molimo Gospodina da nas sačuva od prošlih, sadašnjih i budućih zala i da nam udijeli nutarnji i vanjski mir. Svećenik zatim lomi hostiju i jedan dio spušta u kalež. Lomljenje označuje početak gozbe i označuje Kristovu smrt, a spuštanje tijela u krv Kristovu označuje Kristovo uskrsnuće. Uz to moli Jaganjca Božjega da mu se smiluje i da mu udijeli mir.

U svečanoj Misi prije pričesti daje se cjelov mira. To je simbol ljubavi i sjedinjenja vjernika među sobom i s Kristom. To je i blagoslovina koja daje milost da se duše još više očiste. A iza toga svećenik još moli pripravne molitve u kojima se moli za mir, za očišćenje od grijeha i za dostojno blagovanje.

U MOLITVAMA ZA SV.PRIČEST svećenik sa stotnikom iz Kafarnauma priznaje svoju nedostojnost i moli za vječni život. To je najvažniji plod sv.pričesti.

ZAHVALA je vrlo kratka. Samo su dvije molitve koje su u tijesnoj vezi sa sv.pričesti. Ali to opet ne znači da iza Mise ne zahvalimo Isusu koji nas je nahranio svojim tijelom i svojom krvlju.

Nemoj ni ti dijeliti sv.Misu od pričesti. Kad prisustvuješ sv.Misi, nastoj se i pričestiti. Kad žrtvuješ, i blaguj od žrtve.

\+ + +

14. ZAVRŠETAK SV.MISE

Iza zahvale poslije sv.pričesti slijedi kratki završetak sv.Mise. Kod prikazanja smo bili molioci, kod pretvorbe sužrtvovaoci, kod pričesti primaoci. Otac nam je poklonio svoga jedinorođenoga Sina da s njime dobijemo sve što nam je potrebno za dušu i tijelo. Još Crkva na svršetku želi da nam u dijeli blagoslov trojednoga Boga.

Glasoviti vođa irskog naroda O'CONELL, prisustvovao je svaki dan sv.Misi. Više bi puta do kasne noći držao govore u engleskom parlamentu, a opet bi ujutro rano išao na Misu. Jedne je veljače bio u parlamentu do dva sata iza ponoći, a ujutro je slijedećega dana već u šest sati bio na Misi. Stao je zamotan u kabanicu i sabran na molitvi, a na glas zvona pošao je na sv.pričest. Kod sv.Mise i pričesti nalazio je pobudu i blagoslov u svom radu za se i za svoju domovinu.

Završetak je Mise VRLO KRATAK, ali lijep i pun sadržaja. Svećenik poljubi oltar, pozdravi vjernike i otpusti ih. Na koncu ih blagoslovi i pročita evanđelje po sv.Ivanu.

LJUBLJENJE OLTARA je u prvom redu znak poštovanja prema sv.moćima koje se nalaze u oltaru. No ljubljenje oltara ima još dublje značenje. Oltar nije samo grob mučenika, nego je on i slika Krista. Za kršćanina oltar označuje Krista. A naše se sjedinjenje s Kristom u Sv.Pismu često isporeduje sa zarukama. Svećenik je u Misi posrednik između Boga i ljudi: jedan čas zastupa Krista - (kao kod pretvorbe), a drugi čas zastupa Crkvu. Prema tome kad svećenik poljubi oltar, ljubi ga kao predstavnik Crkve i u ime Crkve. Poljubac oltara jest poljubac zaručnice Crkve zaručniku Kristu.

Iza ljubljenja oltara svećenik se okrene k vjernicima i pozdravi s raširenim rukama: "Gospodin s vama." Vjernici odzdravljaju: "I s duhom tvojim!" Krasan je to pozdrav! Oltar označuje Krista i svećenik sa svojim poljupcem kao da hoće da uzme Krista i da ga izruči vjernicima. Uz to im zaželi da Gospodin bude u njihovim dušama. Tim je pozdravom Booz pozdravio žeteoce i anđeo Gabrijel Bl.Djevicu. Vjernici odgovaraju da Gospodin bude i u duši svećenika. Svećenik je u sv.redu primio Duha Svetoga, pa vjernici žele svom pastiru da bude posrednik između njih i Boga.

Tim pozdravom svećenik pozdravlja vjernike s riječima: "IDITE MISA JE ZAVRŠENA." Vjernici na to odgovaraju: "BOGU HVALA!" To je najstarija formula otpuštanja kod sv.Mise. Tim riječima svećenik želi reći: od svete ste žrtve primili milosti i s njima se okoristite, idite, sada počinje vaša životna misa, vaša kršćanska misija u životu.

No vjernici ne odlaze. Oni još čekaju da ih svećenik BLAGOSLOVI. Zato svećenik najprije moli presv.Trojstvo da ugodno primi sv.žrtvu i da bude na korist njemu i svima za koje ju je prinio. Divne su to riječi: "Neka ti, sveto Trojstvo, bude ugodno djelo moje službe; podaj da žrtva koju sam ja, ne-

dostojan prinio pred tvoje veličanstvo, bude tebi mila, a po tvom milosrđu na korist meni i svima za koje sam je prinio. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen." Ta molitva sadrži sve što je svećenik govorio za sv.Mise.

Sada svećenik još jednom poljubi oltar, okrene se puku i blagoslovi ga. To je blagoslov Oca koji nam je darovao Sina, blagoslov Sina, koji se za nas žrtvovao, blagoslov Duha Svetoga, koji čuva u nama božanski život. Kao što je Krist prije uzašašća blagoslovio svoje apostole, tako isti Krist nakon žrtve sv.Mise, blagoslivlje svoje sljedbenike.

I završetak je sv.Mise uzvišen i pun sadržaja. Zato ne izlazi iz crkve dok se sve ne završi. Primi blagoslov sv.Mise i s tim blagoslovom pođi u život.

\+ + +

15.SUDJELOVANJE KOD SV.MISE

Kod jedne predstave možemo uglavnom prisustvovati na tri načina: 1.kad gledamo a ništa ne razumijemo, takva je prisutnost samo nazočnost; 2. kad razumijemo komad, pratimo ga i u njemu uživamo, to je pasivno sudjelovanje; 3.kad glumimo sami komad, to je aktivno sudjelovanje. Crkva želi da aktivno sudjelujemo kod sv.Mise.

Godine 1963. američki je predsjednik John Kennedy posjetio Austriju i Njemačku. U dane posjeta bila je nedjelja. Iako je imao vrlo malo vremena, ipak je uhvatio priliku da prisustvuje sv.Misi. Inače je on svake nedjelje išao k sv.Misi sa ženom i djecom. Za vrijeme Mise redovito bi držao na rukama trogodišnjeg sinčića, pozorno pratio pojedine dijelove i tumačio ih svom sinu. Kad je poginuo, da mu iskažu posebnu ljubav, njegova žena, dva brata (jedan ministar pravde, drugi senator), francuski predsjednik De Gaule, belgijski kralj i drugi za vrijeme zadušnica pristupili su k stolu Gospodnjemu.

Naša je dužnost da kod sv.Mise ne prisustvujemo kao nijemi gledaoci, nego da SUDJELUJEMO KOD TE UZVIŠENE ŽRTVE. Uredba o sv. bogoslužju, koju je izdao II Vatikanski koncil, veli: "Majka Crkva živo želi da se svi vjernici privedu k onoj punoj, svijesnoj i djelatnoj suradnji kod liturgijskih obreda, koju traži sama narav liturgije i na koju,na temelju krštenja ima pravo i dužnost kršćanski puk, izabrani rod, kraljevsko svećenstvo,

sveti puk, pridobljeni narod. U obnavljanju i promicanju svete liturgije najviše treba nastojati oko toga punog i djelatnog sudjelovanja svega puka." Iz tih se riječi vidi kako svaki vjernik mora razumijeti sv.Misu i kod nje sudjelovati kao svećenik i žrtva.

Sveta je Misa ŽRTVA CIJELOG OTAJSTVENOG KRISTA. Otajstvenog Krista sačinjava Krist kao glava, to čine vjernici kao udovi isto - ga tijela s glavom. To pravo i dužnost primaju vjernici po sakramentu sv.krsta i krizme. Krštenje, krizma i red daju udovima Crkve sve veće sudjelovanje u Kristovoj svećeničkoj službi.

Čitavi je otajstveni Krist ne samo svećenik koji prikazuje žrtvu sv.Mise, nego i SAMI ŽRTVENI DAR. Krist je žrtva koja je prikazana Ocu na Kalvariji i koja se dnevno prikazuje na našim oltarima. No Krist ni tu nije osamljen. On je i tu zajedno s Crkvom kao svojim tijelom i vjernicima kao svojim duhovnim udovima.

Ova je misao više puta izražena u riječima sv.Mise. U molitvi gdje se sjećamo živih, svećenik ističe da i vjernici prinose žrtvu: "Za njih ti prinosimo i oni ti sami prinose ovu žrtvu hvale za sebe i za sve svoje." U molitvi iza pretvorbe svećenik također moli: "Mi tvoji sluge, a s nama i tvoj sveti narod, prikazujemo tvojemu slavnom veličanstvu od tvojih darova i poklona žrtvu čistu..." A kad svećenik pozivlje vjernike na molitvu, veli: "Molite, braćo, da moja i vaša žrtva bude ugodna Bogu Ocu svemogućemu."

U STARO KRŠĆANSKO DOBA vjernici su i na

vanjski način pokazivali svoje sudjelovanje kod sv.Mise. U bogoslužju riječi pjevali su kod svečanog ulaza, pobožno slušali poslanicu, evanđelje i propovijed. Kod prikazanja bi sav narod vršio žrtvenu povorku donoseći svoj kruh i svoje vino te u svojim darovima prinosio sebe i tako se uključivao u kalvarijsku žrtvu. Dar vjernika bi na pretvorbi postao tijelo i krv Isusa Krista što bi oni primali na sv.pričesti. Sav je narod primao pričest i tako postao dionikom žrtve. Uz to bi sudjelovao i pjevanjem. Jedino je kanon molio sam svećenik, a vjernici su sudjelovali kod nekih molitava i na koncu potvrdili čitav kanon s Amen.

SLIČNO SE VLADANJE TRAŽI I OD NAS. I vjernici moraju prinositi žrtvu sv.Mise zajedno sa svećenikom, da mole, pjevaju i primaju sv. pričest. Nema pravog sudjelovanja bez sv.pričesti. Sudjelovanje vjernika mora i vidljivo doći do izražaja. Dolikuje da sva zajednica vjernika u isto doba kleči, stoji, sjedi, prekriži se, udara se u prsa i nakloni se. Sva zajednica treba da odgovara na svećenikove pozdrave, da s "Amen" potvrđuje njegove molitve, da pjeva pjevane dijelove, da sluša bogoslužje riječi i da sudjeluje kod prikazanja i pričesti.

Misa je najuzvišenija žrtva kojom se Bog slavi i u kojoj vjernici primaju obilje milosti. Zato i ti sudjeluj kod sv.Mise poput prvih kršćana. Budi i ti svećenik zajedno s Kristom i svećenikom na oltaru. Budi i ti žrtva kao Krist i sv.Crkva. Preko Mise moli samo Misu kao što je moli i svećenik.

16. BOŽANSKI ČASOSLOV

Bog je naš Gospodar i naš dobri Otac. Od njega smo potpuno ovisni. Bez njega ne možemo ništa postići. Zato smo mu dužni poklon i zahvalnost, dužni smo od njega pitati oproštenje, za uvrede koje mu nanosimo, i milosti koje su nam potrebne za postignuće cilja. To smo dužni činiti u svojoj nutrini i na vanjski način, te kao članovi ljudske zajednice. Crkva to na poseban način čini molenjem božanskog časoslova.

U BENEDIKTINSKOM REDU liturgijska je molitva smatrana kao prva dužnost redovnika. Svetomu je Benediktu, samostan škola Gospodnje službe i ničemu se ne smije dati pred - nost pred Božjim djelom. Od 73 glave njegovih Pravila 17 ih je posvećeno molenju psalama. Ipak se možda nije nigdje razvio sjaj bogoslužja kao u samostanu Cluny u Francuskoj. Ne samo da su različitim ukrasivanjem, rasvjetom, otkrivanjem oltara, procesijama i slično htjeli da sve bude veličanstveno kao u nebu, nego su i božanski časoslov vrlo produljili. Dnevno su imali bar dvije pjevane zajedničke Mise, a najveći su dio dana provodili u koru moleći časoslov. U molenju časoslova ujedinjivali su se s Crkvom i Kristom, hvaleći Boga.

Molenje je časoslova GLAS CIJELOG OTAJSTVENOG TIJELA Isusa Krista kojim se hvali Bog. Isus kao Glava otajstvenog tijela moli u nama i kao veliki svećenik moli za nas, a kao Boga, Crkva ga neprestano časti i moli.

U časoslovu se ujedinjuje glas Isusov s glasom Crkve u najveličanstveniju hvalu.

Molenje časoslova ide u prvom redu za tim DA SE BOG SLAVI. Crkva na zemlji ujedinjuje svoj glas s Crkvom na nebu i neprestano po danu i po noći ponavlja: "Svet, svet, svet, Gospodin Bog svemogući koji bijaše, koji jest i koji će doći." (Otkr.4,8).

Zatim molenje časoslova DONOSI BOŽJI BLAGOSLOV na zemlju. To je molitva za one koji nemaju vremena da mole; molitva onih koji ne znaju da mole i koji nemaju volje da mole; pače to je molitva za one koji vrijeđaju Boga svojim grijesima. To je molitva za mlade i stare, za bogate i siromašne, za dobre i zle, za žive i mrtve. Božanski je časoslov izvor velikih blagodati za sve vjernike, jer je javna društvena molitva čitave Crkve.

Božanski se časoslov sastoji od psalama, čitanja, himana i molitava.

PSALMI su pjesme koje su ispjevali starozavjetni pjesnici. Puni su ljepote i sadržaja. Od Boga su nadahnuti i u njima govori sam Duh Sveti.

ČITANJA su uzeta iz Sv.Pisma, svetih otaca, učitelja i crkvenih pisaca. Čitaju se životi svetaca da nam se pokažu primjeri kako i mi možemo doći u nebo.

HIMNI su krasne pjesme u kojima su pobožni pjesnici dali oduška svome srcu da proslave Boga i postignu njegov zagovor. Puni su zanosne hvale Svemogućemu i snažne pobude za našu pobožnost.

MOLITVE su časoslova kratke, sadržajem potpuno ispravne i bez sentimentalnosti. No

u njima se zrcali pobožnost Crkve. One su ta kođer bogati izvor za jačanje kršćanske pobožnosti.

Božanski časoslov moraju u prvom redu moliti KLERICI koji su primili više redove i redovnici koji su položili svečane zavjete. To su službeni predstavnici Crkve koji se ujedinjuju s Kristom, velikim Svećenikom, da nebo i zemlja zajedno slavi nebeskoga Oca.

No Crkva želi da i SVJETOVNJACI mole božanski časoslov bilo zajedno sa svećenicima, bilo međusobno okupljeni, pače i svaki za se. Radi toga se može časoslov moliti i na narodnom jeziku. Uredba o sv.bogoslužju veli: "Neka pastiri duša nastoje da nedjeljom i o većim blagdanima obave u crkvi zajednički Časove, naročito Večernju. Preporučuje se i svjetovnjacima da mole božanski časoslov, bilo sa svećenicima bilo međusobno okupljeni, pače i svaki za se.

Molenje je časoslova moćno sredstvo ZA POSVEĆENJE čitavog dana Bogu. Uredba o sv.bogoslužju govori: "Od stare je kršćanske predaje božanski časoslov tako uređen da se slavljenjem Boga posveti čitav tok dana i noći."

Kad vidiš svećenika, redovnika ili redovnicu da drže časoslov i da ga mole, sjeti se da oni mole ujedinjeni s Kristom i u tvoje ime i za te. Probudi u sebi želju da se s njima sjediniš, da se tvoja volja ujedini s voljom Krista i Crkve.

\+ + +

17. LITURGIJSKA GODINA

Redovito svaki čovjek u svom privatnom životu slavi različite godišnjice: godišnjicu rođenja, krštenja, vjenčanja... u javnom životu godišnjicu rođenja ili smrti kojega glasovitog čovjeka ili godišnjicu osnutka državne samostalnosti itd. S tim proslavama želimo iskazati veselje ili zahvalnost, ali nam ni ne pada na pamet da bismo dotične događaje obnovili. - I mi kršćani slavimo godišnjicu našega duhovnoga spasenja, tj. kršćanske blagdane, kad se sjećamo blagodati koje nam je Krist zaslužio i udijelio. No to nije puko sjećanje na prošle događaje, nego pravo obnavljanje tih događaja koji nam donose milosti spasenja.

Godine 1950. sakupilo se u francuskom gradu Bordeaux, 1.500 KATOLIČKIH PROFESORA, da obave svoju uskrsnu dužnost. Za čitavo vrijeme Velike Sedmice oni zajednički prate veličanstvene obrede, a na Uskrs zajednički stupaju k stolu Gospodnjemu, na sv.Pričest. Tim svojim sudjelovanjem kod liturgijskih čina oni su jasno pokazali kako žele proživljavati djela otkupljenja i okoristiti se njihovim plodovima.

LITURGIJSKOM GODINOM nazivamo skup blagdana kojima Crkva obnavlja najznatnije događaje iz djela našega spasenja kroz godinu dana.

Isus je došao na ovaj svijet DA PROSLAVI OCA I DA OTKUPI LJUDE. Kroz vrijeme od 33 godine izvršio je mnoga djela našega spasenja.

Njegovo utjelovljenje, rođenje, tajni i javni život, osobito muka i smrt na križu, uskrsnuće i uzašašće na nebo te poslanje Duha Svetoga na Crkvu - sve su to djela našega spasenja po kojima je ljudima pribavljen vječni život.

No Krist nije došao samo za ljude svoga vremena, nego ZA SVE LJUDE budućih pokoljenja, da se svi ljudi obogate božanskim životom koji nam je on darovao. Radi toga je osnovao svoju Crkvu da nastavi djelo spasenja. Crkva ne treba ništa nadodati Kristovu djelu, nego ga samo obnavljati da bude uvijek prisutno kako bi vjernici mogli doći s njim u doticaj i napuniti se njegovim milostima.

Crkva može OBNAVLJATI KRISTOVA DJELA spasenja, jer Crkva s Kristom čini jedno otajstveno tijelo. Krist je Glava Crkve, a Crkva je tijelo Kristovo. Što čini Crkva, to čini i Krist. Krist je Bog pa može svoja djela obnavljati za naše spasenje.

Vjernici slave i proživljuju otajstva spasenja kroz liturgijsku godinu da OJAČAJU U SEBI KRISTOV BOŽANSKI ŽIVOT. Krist je došao da nam dade obilje svoga života. Mi smo taj život primili na sv.krštenju. No to je život u zametku koji se mora razvijati i jačati, a razvija se i jača u otajstvenom sudjelovanju sa životom Crkve, po sv.Misi i sakramentima.

Liturgijska godina NIJE NASTALA U JEDAN MAH. Ona se razvijala prema potrebama vjernika. Najprije je nastao blagdan Uskrsa i Duhova, a zatim blagdan Božića.

Liturgijska godina počinje prvom nedjeljom ADVENTA ILI DOŠAŠĆA, a završava posljednjom nedjeljom iza Duhova. Dijelimo je na dva otsjeka: božićno i uskrsno doba. Svako doba ima svoju pripravu, doživljavanje ili svetkovanje glavnih blagdana i proživljavanje ili zahvalu. Uz gospodnje blagdane svetkujemo i blagdane Bl.Djevice, anđela i svetaca.

Prema apostolskoj predaji Crkva svetkuje uskrsno otajstvo svakog osmog dana koji se s pravom naziva Gospodnjim danom ili NEDJELJOM. Na taj su se dan vjernici dužni sastati da slušaju Božju riječ i da sudjeluju kod Euharistije. Nedjelja prvobitan blagdan, temelj i jezgra čitave liturgijske godine.

Blagdane dijelimo na različite načine. Jedni su ZAPOVIJEDNI, kad ne smijemo raditi težačke poslove i moramo sudjelovati kod sv. Mise, a drugi su NEZAPOVIJEDANI, koji se svetkuju samo u crkvi. Jedni su NEPOMIČNI, koji se svetkuju svake godine na isti datum, a drugi su POMIČNI. Jedni se svetkuju samo JEDAN DAN, a neki kroz OSAM DANA. Neki blagdani imaju VIGILIJU ili bdijenje.

Kroz liturgijsku godinu Crkva u razna doba godine prema svojoj predaji, obavlja pouku vjernika i pobožnim vježbama duše i tijela vrši obuku, molitvu i djela pokore i milosrđa. Tako imamo i prosne dane i kvatre i druge pobožne vježbe.

Crkva ti je dala liturgijsku godinu da proživljuješ otajstva spasenja, da usavršuješ u sebi božanski život i da postigneš konačni cilj. Živi s Crkvom, pa ćeš živjeti i s Kristom i postignuti Kristova obećanja.

18. BOŽIĆNO DOBA

Božić je najradosniji blagdan liturgijske godine. Na taj blagdan svetkujemo Isusovo rođenje od Bl.Djevice, sjećamo se Isusova vječnog rođenja od Oca te želimo da Isus dođe među nas u sv.Misi i u nas po sv.Pričesti.

SV. FRANJO ASIŠKI gojio je duboku pobožnost prema malenom Isusu. Zato je Božić nazivao svetkovinom nad svetkovinama. Tri godine prije smrti dobio je od Pape dozvolu da može u šumi blizu Greccio u Italiji napraviti jasle. Na božićnu noć sakupila se braća iz samostana i mnogi vjernici iz okolnih sela . Svi su držali zapaljene svijeće i pjevali božićne pjesme. Franjo je stajao prvi do štalice. Više je sličio na anđela nego na čovjeka. Kad je otpjevao evanđelje, održao je propovijed o rođenju malenog Isusa i o slavi Betlehema. Nakon sv.Mise puni veselja i svetog raspoloženja svi se vratiše svojim kućama. Od tog je vremena uveden običaj po čitavom katoličkom svijetu da se u crkvama za Božić prave jaslice.

BOŽIĆNO JE DOBA sveto vrijeme kad se sjećamo ljubavi Boga Oca koji je poslao na ovaj svijet svoga jedinorođenoga Sina. To vrijeme dijelimo na pripravu, dva glavna blagdana: Božić i Bogojavljenje i zahvalu. Počinje prvom nedjeljom došašća, a završava subotom ispred sedamdesetnice.

PRIPRAVU ZA BOŽIĆ zovemo advenat ili došašće. Ima četiri nedjelje. To vrijeme nije samo uspomena na duga stoljeća u kojima su

ljudi očekivali Spasitelja, nego je to i vrijeme priprave za dolazak Gospodnji u sv.pričesti i na koncu svijeta.

Dan prije Božića zovemo BADNJI DAN ili Badnjak. Taj je dan posvećen uspomeni naših praroditelja Adama i Eve. Tada se kiti božićno drvce koje označuje drvo križa s kojega nas je Krist otkupio. Drvce kitimo svijećama, koje su znak Svjetla Krista, i nakitima, koji označuju milosti što nam ih je Krist darovao. Još je ljepši običaj praviti jaslice. Na Badnjak je zapovjedni post.

U božićno su vrijeme dva glavna blagdana: BOŽIĆ I BOGOJAVLJENJE. Božić je blagdan Isusova rođenja, a uvijek se slavi na 25.prosinca. Taj je blagdan nastao u četvrtom stoljeću u Rimu. Svaki svećenik na Božić govori tri sv.Mise na spomen trostrukog rođenja Isusova: 1. u Očevu krilu; 2. od Djevice Marije i 3. u našim srcima.

Drugi je veliki blagdan BOGOJAVLJENJE . To je jedna od najstarijih kršćanskih svetkovina, a nastala je na Istoku. Tako je Istok dao Zapadu Bogojavljenje, a Zapad Istoku Božić. Zove se Bogojavljenje, jer na taj dan slavimo kako se Isus objavio kao Bog: poganskim mudracima, koji su došli da mu se poklone; Židovima kod krštenja kad ga je Otac nazvao svojim ljubljenim Sinom; apostolima na piru u Kani kad je pretvorio vodu u vino. S Bogojavljenjem je združen blagoslov vode i kuća.

Uz ova dva blagdana sjećamo se i drugih Gospodnjih blagdana. Osmi je dan po Božiću posvećen ISUSOVU OBREZANJU. Na taj je dan

Krist obrezan i dobio ime. Ujedno tim danom, započinje građanska godina. Kršćanin mora i građansku godinu započeti s Isusovim imenom.

U nedjelju između Obrezanja i Bogojavljenja, a ako nema nedjelje, na 2 siječnja, slavi se blagdan ISUSOVA IMENA. Taj je blagdan nastao u XVI stoljeću. Kršćani se pozdravljaju tim sv.imenom: Hvaljen Isus!

U osmini Bogojavljenja slavi se blagdan SV.OBITELJI: Isusa, Marije i Josipa. Ovaj je blagdan nastao u novije vrijeme, a Crkva želi da njim pokaže vjernicima primjer obiteljskog života.

Četrdeseti dan iza Božića imamo blagdan ISUSOVA PRIKAZANJA u hramu i Marijino očišćenje. Naš narod zove taj blagdan Svijećnica, jer je starac Šimun nazvao Isusa Svijetlom svijeta. Običaj je da se na taj dan blagosivlju svijeće, a svijeća je slika Krista. Kristovo svijetlo ima biti zapaljeno u našim srcima da nam neprestano svijetli.

ZAHVALU u božićno vrijeme čine nedjelje iza Bogojavljenja, kojih može biti najviše šest. U njima se prikazuje Krist kao čudotvorac i Bog. Crkva nas kroz to vrijeme potiče, da proživljavamo otajstvo rođenja Isusova u našim dušama.

Božić je blagdan duhovne radosti. Zato ne gledaj na taj dan samo što ćeš jesti i piti, nego kako ćeš u svom srcu usavršiti božanski život koji ti je Krist poklonio. Bog ti je pokazao savršenu ljubav kad ti je dao dobrog Isusa. Uzvrati i ti svojom ljubavlju na tu Božju ljubav.

19. USKRSNO DOBA

Uskrsno je doba drugo sveto vrijeme liturgijske godine. U božićno smo doba promatrali kako je Isus došao na ovaj svijet da proslavi Oca i otkupi ljude. Čitav je svoj život proveo radi te svrhe, ali je na poseban način izveo djelo proslave Oca i spasenja ljudi svojom mukom, smrću i uskrsnućem, te poslanjem Duha Svetoga na svoju Crkvu. Tih se otajstava sjećamo u uskrsno doba.

Najveći njemački pjesnik VOLFGANG GOETHE bio je protestantske vjere, ali je živio više kao poganin nego kao kršćanin. Uza sve to nije se mogao oteti ljepoti uskrsnog slavlja. Kad bi o Uskrsu bio u rodnom gradu Frankfurtu na Majni, uvijek bi ga neodoljiva sila vukla u katoličku crkvu. Tu bi uživao u pjevanju uskrsnih pjesama i opajao se uskrsnim slavljem. Jednom je posvjedočio: "Ništa na svijetu nije tako trajno kao uskrsnuli Krist!"

USKRS je spomen na slavno Isusovo uskrsnuće od mrtvih. No to je blagdan uskrsnuća otajstvenog tijela Kristova, sv.Crkve i svih njezinih udova. Kroz to vrijeme Crkva obnavlja samu sebe, vjernici na osobit način primjenjuju na se plodove Kristova otkupljenja, da počnu živjeti boljim i savršenijim životom.

Uskrsno doba dijelimo na pripravu, glavne blagdane: Uskrs i Duhove te zahvalu.

PRIPRAVA za Uskrs počinje predkorizmom, koja se sastoji od tri nedjelje: sedamdesetnice, šezdesetnice i pedesetnice. To vrijeme

nije određeno za posebnu pokoru, ali upozo - ruje vjernike da je vrijeme pokore blizu.

KORIZMA počinje srijedom pepelnicom. Na taj dan svećenik prije Mise blagosliva pepeo i njim posiplje glave vjernika govoreći:"Spo meni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah povratiti." Pepeo je znak pokore i smr- ti, a pravi se od grančica blagoslovljenih na Cvjetnu nedjelju.

Korizma traje do Uskrsa. ONA IMA CILJ , da nas gane na pokoru za grijehe pa da za Uskrs i mi uskrsnemo na novi život. Ujedno je to vrijeme za pokoru svih grešnika. Zato se u korizmi održava četrdesetdnevni post , mole se pokorničke molitve, pjevaju pokorni- čke pjesme, obavlja se pobožnost križnog pu- ta, održavaju se češće i duže propovijedi, a izbjegavaju se bučne zabave, svečana pirova- nja itd.

Sedmicu ispred Uskrsa nazivljemo VELI - KOM SEDMICOM, jer se tih dana obavljaju naj- znamenitiji događaji našega spasenja: muka i smrt našega Otkupitelja. To je vrijeme boga- to svetim obredima koji vjernika sjećaju na Isusovu ljubav i potiču ga na pobožnost.

Prvi je veliki blagdan uskrsnog vreme- na USKRS koji je ujedno najglavniji i najsta riji blagdan liturgijske godine. Uskrs je po mična svetkovina, a svetkuje se u prvu ned - jelju iza proljetnog ekvinokcija, tj. kad su dan i noć jednaki, i punog mjeseca, a to mo- že biti između 22.ožujka i 25.travnja. To je dan Kristove pobjede nad grijehom i smrću i dan kad se vjernici, očišćeni od grijeha, pot puno predaju uskrsnulom Kristu. Zato smo se

za Uskrs dužni pričestiti, a naravno, ako smo u grijehu, i ispovjediti. Na Uskrs je blago - slov jela, osobito ona koja imaju neku slikovitu vezu s uskrsnućem.

Drugi je veliki blagdan uskrsnog vremena DUHOVI. Duhovi su blagdan na uspomenu silaska Duha Svetoga na apostole. Duhovi su nadopuna uskrsnom blagdanu. Uskrsnuli Isus prosvijet - lio je i ojačao apostole na dan Duhova da mu budu svjedoci po svoj zemlji. Duhovski dan i- ma proizvesti slične učinke i kod nas. Na kr- štenju smo primili klicu božanskog života. Ta se klica u nama mora razviti i usavršiti sna- gom Duha Svetoga.

Između Uskrsa i Duhova, četrdeseti dan po Uskrsu, svetkujemo KRISTOVO UZAŠAŠĆE na ne- bo ili Spasovo. Isus je iza uskrsnuća boravio na zemlji četrdeset dana i poučio apostole ka ko će nastaviti njegovo djelo. Iza toga je u- zašao na nebo. S neba je poslao Duha Svetoga, da nas tješi, a on neprestano moli za nas kod Oca.

Vrijeme iza Duhova do početka nove litur gijske godine služi nam da zahvaljujemo na da rovima uskrsnulom Isusu i Duhu Svetomu. Kroz to vrijeme dužnost nam je također da proživ - ljujemo blagodati Uskrsa i Duhova.

Budi zahvalan Kristu koji je za te trpio, umro i uskrsnuo, koji ti je poslao Duha Sve - toga da te tješi i jača. Otvori svoje srce djelovanju Krista i Duha Svetoga, pa ćeš se obogatiti plodovima Kristova otkupljenja.

\+ + +

20. VELIKA SEDMICA

Sedmicu ispred Uskrsa nazivamo Velikom sedmicom, jer se tih dana sjećamo najzname - nitijih događaja našega spasenja: Isusov ula zak u Jerusalem, naređenje presv.Euharistije, Isusovu muku, smrt i pokopanje. Obredi su tih svetih dana vrlo stari, puni sadržaja i po - ticaja za uživljavanje u djela spasenja.

FRAN MAŽURANIĆ na svom lutanju svijetom dođe i u Svetu Zemlju. Popeo se na Maslinsku goru gdje je Isus proveo svoju posljednju noć. U samoći se sjeti kako se Isus znojio krvavim znojem, kako je padao ničice i molio, kako ga Juda izdao poljupcem. Sunce se gasi- lo prema Zapadu. Pred njim je ležao grad ko- ji je kamenovao proroke. Gledao je Betaniju, gdje se je kajala grešnica. Motrio je Mrtvo more u koje je nestalo Sodome i Gomore. Raz- mišljajući o svemu tome i promatrajući svoj život reče: "I sjetih se blaženih onih dana kad sam još bez svakog razmišljanja tvrdo vjerovao. Pa kleknem govoreći: Vjerujem u je dinoga Boga, Oca svemogućega Stvoritelja ne- ba i zemlje, i u Sina njegova najmilijega , Isusa Krista. I ražalostim se, ali ne nad Jeruzalemom, već nad samim sobom i nad izra- njenom dušom svojom." Razmišljajući o muci Kristovoj Fran je Mažuranić osjetio grdobu svojih grijeha i zaplakao nad svojim opakim životom.

Svetih tajna našega spasenja kroz Veli- ku Sedmicu sjećamo se na Cvjetnicu, Veliki če tvrtak, Petak i Subotu. Svaki od tih dana

ima svoje obrede i značenje.

CVJETNICA nas sjeća svečanog Isusova u- laska u grad Jerusalem. Tom su prigodom Isu- sovi pratioci trgali grane od stabala i pro- stirali ih po putu zajedno sa svojim halji - nama te su zanosno klicali: "Hosana Sinu Da- vidovu: blagoslovljen koji dolazi u ime Gos- podnje." Zato se na taj dan blagoslivlju ma- slinove ili palmine grančice i dijele vjer - nicima, a iza toga se ispjeva evanđelje o I- susovu ulasku u Jerusalem. Poslije toga se razvije procesija s blagoslovljenim granči - cama preko koje se između ostaloga pjeva hi- mna Kristu Kralju. Na koncu slijedi sv.Misa preko koje se pjeva evanđelje muke i smrti Gospodnje po Mateju.

Na VELIKI SE ČETVRTAK spominjemo Kristo ve posljednje večere. Iza večere Isus je o- prao apostolima noge, naredio presv.Euharis- tiju, dao zapovijed ljubavi i svećenički red te pošao u gorku muku. Zato se na taj dan žrtvuje sv.Misa Gospodnje večere preko koje se peru noge dvanaestorici muškaraca, ako to savjetuju pastoralni razlozi. Iza Mise je svečani prijenos presv.oltarskog Sakramenta na pripremljeno mjesto za sutrašnju sv.pri - čest, rušenje oltara i javno klanjanje. Ve- liki nas Četvrtak sjeća neizmjerne ljubavi , koju je Krist pokazao prema nama kad je us- tanovio sredstvo, da ostane s nama do konca svijeta pod prilikama kruha i vina.

VELIKI JE PETAK dan muke i smrti Isusa Krista. Isus je osuđen na smrt od poganske i židovske vlasti. Osuđen je na smrt križa. Na križu je umro i istoga je dana pokopan. Na

taj se dan čitaju odlomci iz Sv.Pisma i pje va Muka Gospodnja po Ivanu, mole molitve vjernika, obavlja svečano klanjanje križu i prima sv.pričest.

Veliki je Petak NAJPOTRESNIJI DAN u li turgijskoj godini. Krist, Bog i čovjek u je dnoj osobi, Gospodar neba i zemlje, umire na drvetu križa za ljudsko spasenje. Pretr pio je najgore ogorčenje života na tijelu i duši, prolio je i posljednju kapljicu svoje predragocjene krvi da pomiri ljude s nebeskim Ocem. Bog nas je spasio bez nas,ali nas neće otkupiti bez nas.

Na VELIKU SUBOTU sjećamo se Kristova počinka u grobu. Krist je umro i sada počiva u grobu, ali se u našim srcima budi nada da neće tako ostati. Na taj se dan blagos - liva vatra i uskrsna svijeća, drži svečana procesija i pjeva Pjesma uskrsne radosti.Či taju se odlomci Sv.Pisma s molitvama, pje - vaju litanije, blagosliva krsna voda, obavlja obnova krsnog zavjeta i na koncu je sve čana Misa. Svi nas obredi sjećaju na Krista. Kao što se oganj kreše iz kremena, tako je Krist rođen od Djevice. Uskrsna je svijeća slika Krista. Po krsnoj vodi postajemo otaj stvenim udovima Kristovim i na svečan način svijesno pristajemo uz Krista. U sv.Misi Krist obnavlja svoju žrtvu križa da postane naša hrana.

Nikada nemoj izostati da ne prisustvuješ obredima Velike Sedmice. Promatraj koliko je Krist za te podnio, pa proplači nad svojim grijesima.

21. SVETO VRIJEME IZA DUHOVA

Uskrsno doba iza Duhova do adventa ima također mnogo sadržaja i pobude za naš kršćanski život. Kroz to vrijeme slavimo niz Gospodnjih blagdana i dugi niz nedjelja u kojima nalazimo poticaj za jačanje božan - skog života u nama.

U belgijskom selu Midlekerkeu gospođa HENRIKA DEVAELE navršila je 1955 godine sto tu godinu života. Od kada zna za se, ona se ne sjeća da je ikada nedjeljom i blagdanom propustila sv.Misu. Naravno je da je i na stotu godišnjicu života pošla na sv.Misu, a vjernici su njezina mjesta pratili svečari- cu do crkve i posipali je cvijećem kao mla- du zaručnicu. Pravi kršćanin budno pazi da svake nedjelje i blagdana sudjeluje kod nekrvne Žrtve.

U prvu nedjelju po Duhovima svetkujemo BLAGDAN PRESV.TROJSTVA. Istina o presv.Troj stvu jest najdublja tajna sv.vjere i uz tu se tajnu povezuju svi liturgijski čini. U ime se Trojstva dijele sv.sakramenti, s pre svetim Trojstvom se započinju i završavaju liturgijske molitve. Zato se svake nedjelje sjećamo istine presv.Trojstva. No Crkvi to nije dovoljno pa je odredila da se ta istina slavi i posebnim blagdanom. Blagdan je nastao već u četvrtom stoljeću.

U četvrtak iza presv.Trojstva slavi se BLAGDAN TIJELOVA na uspomenu ustanovljenja presv.oltarskog Sakramenta. Crkva je od davnina svetkovinu ustanovljenja presv.Euhari

stije slavila na Veliki Četvrtak, ali je toga dana zaokupljena obredima Velike Sedmice, pa se ne može toliko posvetiti proslavi tog znamenitog događaja. Zato je u 13.stoljeću ustanovljen ovaj blagdan. Blagdan je ustanovljen da vjernici ožive u sebi vjeru u euharistijsko otajstvo, da zahvale Isusu na velikoj ljubavi i da dadu zadovoljštinu za uvrede koje se nanose euharistijskom Isusu. Na Tijelovo se drži po čitavom katoličkom svijetu, ako je to moguće, veličanstvena procesija da se euharistijskom Isusu i na vanjski način dade dužno poštovanje.

U petak iza II nedjelje po duhovima, svetkuje se blagdan PRESV.SRCA ISUSOVA. Presveto je Srce kao dio ljudske Isusove naravi najuže sjedinjeno s božanskom naravi u jednoj osobi Isusa Krista pa mu pripada božansko klanjanje.

Crkva želi da nas ovom svetkovinom potakne na zahvalnost prema Isusu, a ujedno hoće da na taj blagdan dajemo Spasitelju zadovoljštinu za uvrede koje mu se nanose u presvetom oltarskom Sakramentu. Papa Lav XIII posvetio je sav ljudski rod presv.Srcu, a Papa Pio X odredio je da se ta posveta obnavlja svake godine. Na poseban način častimo presv.Srce i dobivamo velike blagodati, ako činimo prve petke u mjesecu. Najzaslužnija je za svetkovanje presv.Srca sv.Margarita Marija Alacoque koja je živjela u 17.stoljeću.

Papa Pio XI naredio je 1925.g. da se na posljednju nedjelju listopada svetkuje BLAGDAN ISUSA KRISTA KRALJA. Svrha je tog blagdana da kraljevstvo Kristovo zavlada po čitavom svijetu, u ljudskim srcima i u ljudskom društvu, da se kršćanska srca što više odvijepe od zemaljskih dobara i prionu uz duhovna dobra. Na taj se blagdan obnavlja posveta ljudskog roda presv.Srcu Isusovu.

Nedjelje iza Duhova, kojih može biti od 24 do 28, zovu se nedjelje po Duhovima. One nemaju bliže veze s blagdanom Duhova i čine posebni kruh liturgijske godine. Svaka je od njih samostalna i neovisna, ali ih ipak možemo svrstati u tri grupe.

U PRVU GRUPU spadaju nedjelje prva do šeste. Kroz to se vrijeme posebno sjećamo Božje ljubavi prema nama i na tu ljubav moramo odgovoriti svojom ljubavlju. Uz ljubav prema Bogu dužni smo njegovati i ljubav prema bližnjemu.

U DRUGU GRUPU dolaze nedjelje sedma do osamnaeste. U njima se govori o Božjemu kraljevstvu. I mi smo pozvani da budemo podanici Kristova Kraljevstva, a to ne možemo biti bez žive vjere. Zato je potrebno da kroz to vrijeme budimo vjeru u Krista i njegova obećanja.

U TREĆU GRUPU spadaju ostale nedjelje po Duhovima. Te nedjelje govore o drugom dolasku Spasitelja na ovaj svijet i o našoj pripravi za njegov dolazak. Kroz to vrijeme imamo jačati nadu da će Kristov dolazak biti za naše spasenje, a ne na osuđenje.

Proživljavaj svoj kršćanski život i u uskrsno vrijeme iza Duhova. Svaki blagdan i svaka nedjelja neka ti donese porast u krepostima vjere, ufanja i ljubavi, pa će Krist Sudac doći na tvoje spasenje.

22. SVETAČKI BLAGDANI KROZ LITURGIJSKU GODINU

Liturgijska je godina posvećena obnav - ljanju najvažnijih događaja iz Kristova života. Isus je središte svih svetih vremena liturgijske godine. No uz Isusa Crkva se sjeća i onih koji su se s njim za ovozemnog života najtješnje sjedinili, a štujemo ih kao svece. U prvom redu dolazi Bl.Dj.Marija, zatim anđeli, apostoli, mučenici, priznavaoci, svete žene i djevice. Njima su posvećeni pojedini dani liturgijske godine.

UREDBA O SV.BOGOSLUŽJU, koju je izdao I. Vatikanski sabor, veli: "U tom svetkova - nju godišnjeg kruga Kristovih otajstava sveta Crkva posebnom ljubavi štuje blaženu Bogorodicu Mariju koja je nerazrješivim vezom združena sa spasiteljskim djelom vsvojega Sina. U njoj Crkva gleda i uzvisuje prvenstveni plod otkupljenja, te kao u prečistoj slici s veseljem promatra ono što čitava želi i nada se biti. Povrh toga je u tok godine Crkva unijela spomen mučenika i drugih svetaca koje je mnogovrsna Božja milost privela k savršenstvu, pa su već postigli vječno spa - senje, u nebu pjevaju savršenu hvalu Bogu i zagovaraju nas. O blagdanima sveta Crkva naviješta uskrsno otajstvo u svecima koji su s Kristom trpjeli i s njime proslavljeni a vjernicima predlaže njihove primjere koji po Kristu sve privlače k Ocu, i njihovim zaslugama postizava Božja dobročinstva."

Dakle uz Isusa Crkva najviše želi da se

štuje njegova PREBLAŽENA MAJKA MARIJA. To je posve opravdano, jer je Marija Majka Božja, jer svojom milošću nadvisuje sve anđele i svece i jer je moćna zagovornica kod Boga.Kroz liturgijsku se godinu redaju mnogi Marijini blagdani: 8.prosinca slavi se Bezgrešno Začeće, jer je Marija bez grijeha začeta; 2. veljače Svijećnica na spomen Marijina očišćenja; 25. ožujka Blagovijest, jer je na taj dan anđeo navijestio Mariji blagu vijest da će postati Majkom Božjom; 15.kolovoza Velika Gospa, ili Marijino uznesenje na nebo s dušom i tijelom; 8. rujna Mala Gospa ili Marijino rođenje; 12.rujna Ime Marijino; 7.listopada blagdan Gospine krunice. Uz ove ima i drugih Marijinih blagdana.

Poslije Bogorodice slavimo ANĐELE, tj. čiste duhove koji su se više puta javljali ljudima i objavljivali im volju Božju. Radi velikih dobročinstava Crkva je odredila da se 2.listopada svetkuje blagdan anđela čuvara. U sv.Pismu spominju se tri anđela, pa ih Crkva posebno časti, i to: Gabrijela (24.ožujka), Mihaela (29.rujna) i Rafaela (24.listopada).

SVECIMA nazivljemo ljude koji su provo - dili Bogu ugodan život, odlikovali se heroj - skim krepostima, a Bog je njihovu svetost potvrdio čudesima te se sada nalaze na nebu.Dijelimo ih na apostole, mučenike, priznavaoce, crkvene učitelje.

APOSTOLIMA nazivljemo učenike koje je Krist izabrao da mu budu svjedoci riječi i djela. Crkva slavi sve sv.apostole, a posebno sv.Petra i Pavla 29.lipnja koji je zapovjedni blagdan.

MUČENICIMA zovemo one koji su svoj život žrtvovali za Isusovu vjeru. U Crkvi je bio velik broj mučenika kroz svu povijest, osobito kroz prva tri stoljeća.

PRIZNAVAOCI su oni vjernici koji su se odlikovali osobitim krepostima i savršenim kršćanskim životom, a Crkva ih je proglasila svecima. Od svih priznavalaca Crkva posebno štuje sv.Josipa, 19.ožujka, jer je on djevičanski zaručnik Bl.Djevice, hranitelj Isusov i poglavar sv.Obitelji.

CRKVENIM NAUČITELJIMA nazivljemo one koji su se odlikovali pravom vjerom i svetošću života te su svojom naukom mnogo učinili za procvat Crkve. Između ostalih spomenimo našeg sv.Jeronima, sv.Augustina.

Prvog studenog svetkujemo BLAGDAN SVIH SVETIH. Na taj se dan sjećamo milijuna muževa i žena, djevaca i djevica koji su se na različite načine žrtvovali za ljubav Boga i bližnjega te postigli vječnu nagradu. Njihov je život nama putokaz u nebu, a njihov zagovor pomaže nam da ne klonemo u borbi života.

Sutradan po blagdanu Svih Svetih sjećamo se svetih DUŠA U ČISTILIŠTU. Te duše očekuju našu pomoć, jer same sebi ne mogu pomoći. Na taj dan svećenici govore tri sv.Mise, a vjernici mogu dobiti mnoga potpuna oprošte nja za vjerne duše. Moramo im pomoći, jer s njima činimo zajednicu svetih i jer one pomažu nama.

Opravdano je štovati svece, jer su oni Božji ugodnici i naši zagovornici. Štovanje svetaca nije idolopoklonstvo. Štujući svece, štujemo Boga. -Posebno časti Bl.Dj.Mariju!

23. KVATRENI POSTOVI

Dok ste bili još mlađi, sigurno ste čuli za riječ kvatre. No sigurno je i to da niste znali od čega dolazi i što znači ta riječ. Danas ću vam o tome govoriti.

PROROK JOEL gleda u duhu navalu skakavaca ili neprijatelja na grad, pa po Božjemu nadahnuću pozivlje narod na obraćenje: "Trubite u trubu na Sionu! Naredite sveti post! Sazovite starce! Saberite djecu i nejačad! Zaručnik neka izađe iz svoje sobe, zaručnica iz svoje odaje! Između trijema i žrtvenika neka plaču svećenici, sluge Gospodnje, i neka mole: Smiluj se, Gospodine, narodu svojemu! Ne daj baštine svoje pod sramotu da joj se rugaju neznabošci! Zašto da se kaže među narodima: Gdje je Bog njihov?" Iza toga veli prorok Joel da je Bog revnovao za svoju zemlju i da se je smilovao svome narodu te odgovorio: "Evo, ja vam šaljem žita, vina i ulja da se s tim nasitite! Više vas ne dajem pod sramotu među neznabošcima." (Joel 2,15 - 19).

KVATRI dolaze od latinske riječi kvatuor tempora, a znače četiri vremena. To su posni dani u četiri godišnja doba, i to: proljetni iza prve korizmene nedjelje, ljetni iza blagdana Duhova, jesenjski iza blagdana uzvišenja sv.Križa (14.IX) i zimski iza blagdana sv.Lucije (13.XII).

Kvatri su vrlo STAR OBIČAJ Katoličke Crkve. Još nije bilo adventa ni toliko drugih blagdana, a vjernici su obdržavali kvatre.

Sv.Leon Veliki, koji je umro 461.g. održao je čitav niz propovijedi na kvatrene dane.

U poganskom je Rimu bio običaj da se svetkuju praznici sjetve, žetve i berbe. Tim su i pogani htjeli pokazati da uspjeh poljskih poslova zavisi o Božjem blagoslovu. Tako je i Crkva mogla preuzeti taj poganski običaj, samo da ga zaodjene u kršćansko ruho. Papa Kalist uveo je subotnji post upravo radi kršćanskog svetkovanja praznika sjetve, žetve i berbe. Kasnije su se tim praznicima pribrojili i proljetni kvatri.

Papa je Gelazije (umro 496) odredio da SE SVETI REDOVI DIJELE U KVATRENE SUBOTE. Tako se i danas čini, ako je moguće. U staro se doba posebno ističe kvatrena subota u prosincu za dijeljenje sv.reda.

Kvatri su dobili malo po malo OZNAKU VREMENA u kome se svetkuje. Kvatri u prosincu stoje pod dojmom adventa, proljetni su kvatri u korizmi, pa su zadahnuti korizmenim duhom, ljetni su kvatri u sedmici iza Duhova pa neprestano spominju dolazak Duha Svetoga, a jesenji su kvatri zahvala za sve zemaljske plodove kroz godinu.

Održavanje kvatrenih dana bilo je NAJPRIJE U RIMU, a kasnije se raširilo na cijelu Crkvu. U XIII stoljeću čitava Crkva drži kvatre.

Kvatrene postove u srijedu, petak i subotu držimo radi četiri glavna razloga:

1. To su DANI ZAHVALE za žetvu. U početku su bile samo tri glavne kvatrene sedmice, i to nakon triju glavnih žetava: ljeti za žetvu žita, jeseni za berbu grožđa, zimi za berbu maslina. Nakon tih pobiranja plodova, vjernici bi donosili desetinu od svega k sv.Misi, a upotrebljavalo se za uzdržavanje crkve, svećenika i siromaha.

2. Kvatri su DANI DUHOVNE OBNOVE. U potrazi za vremenitim dobrima čovjek lako zaboravi na vječna dobra. Zato Crkva u kvatrenim danima želi da podignemo svoj pogled prema Bogu, da se sjetimo spasenja svoje duše. Upravo zato u te dane naređuje nemrs, post i milostinju.

3. Kvatrene subote su DANI ZA REĐENJE SVEĆENIKA. Svećenici su namjesnici i sluge Isusa Krista. Oni nastavljaju Kristovu službu oko spasavanja duša. Koliko je više dobrih svećenika u Gospodnjem vinogradu, toliko će se više raširiti Kristovo kraljevstvo. Zato Crkva želi da se vjernici u te dane na osobit način mole i poste za svećenički podmladak.

4. Kvatri su POVEZANI SA SVETIM VREMENIMA liturgijske godine. Oni nas lijepo pripremaju za proslavu Božića, Uskrsa i Duhova. Proživljavanje otajstava našega spasenja jača u nama božanski život koji nam je Krist udijelio po sakramentu sv.krsta.

Pokornička djela: nemrs, post, molitva i milostinja donose svakom kršćaninu porast u duhovnom životu. Bez tih djela ni ti nećeš napredovati u savršenosti. Zato na kvatrene dane živi po duhu Crkve, pa će te Krist obdariti svojom milošću!

\+ + +

24. PROSNI DANI

Čim je Crkva dobila slobodu, vjernici su vrlo voljeli procesije da javno ispovjede svoju vjeru i da javno obave svoje bogoslužje. Zato je bilo mnogo prosnih i pokorničkih procesija. Kad bi nastala kakva pogibelj: kuga, neprijatelj, suša, potres i slično, kršćani bi se pod vodstvom svećenika okupili u procesijama, molili Božje milosrđe i zazivali Božji blagoslov. Od tih procesija danas su ostale procesije na 25.travnja i na tri dana prije Uzašašća.

U poslanici, koja se čita na prosne dane, SV.JAKOV nas upozoruje: "Mnogo može ustrajna molitva pravednoga. Ilija je bio čovjek podvržen istim bijedama kao i mi i vruće se molio da ne bude kiše, i nije pala kiša na zemlju tri godine i šest mjeseci. I opet se pomolio, i nebo dade kišu, i zemlja iznese rod svoj." (Jak 5,16-18). Primjer pravednog Ilije pokazuje nam da suša i kiša, neродica i dobar urod, sve zavisi od volje Božje, a Bog će nam dati i kišu i dobar urod, ako ga za to molimo.

PROCESIJA NA 25.TRAVNJA nastala je u Rimu za vrijeme provala sjevernih naroda, kad je harala kuga i druge nevolje. Ta je procesija zamijenila poganske procesiju u čast boga Rubigo da se sačuvaju usjevi od proljetnih štetočina. Iako se isti dan svetkuje i blagdan sv.Marka ipak procesija nema veze s tom svetkovinom. Procesija je postojala i prije, nego je na taj dan uvedena svetkovina

sv.Marka. Procesija na Markovo zove se u liturgijskom jeziku "Velike litanije".

PROSNI SE DANI drže kod nas u ponedjeljak, utorak i srijedu prije blagdana Uzašašća. Prosne je dane prvi uveo vijenski biskup sv.Mamerto 470.g. Tada su na južnu Francusku navalile svakojake nevolje: potresi, kuga, glad, požari i poplave rijeka. Da se narod oslobodi od tih nedaća, sv.Mamerto uvede pokorničke procesije. Uspjeh nije izostao. Radi toga i radi njihove veze s blagdanom Uzašašća, procesije su se brzo raširile i po drugim krajevima. Papa Lav III uveo je procesije u Rimu odakle su se raširile u čitavoj Zapadnoj Crkvi.

Za vrijeme procesija na prosne dane i na 25.travnja drži se BLAGOSLOV POLJA. Kroz čitavo vrijeme procesije pjevaju se litanije Svih svetih, koje se zovu "Male Litanije" Pjevanje je litanija posve opravdano, jer mi sa svetima činimo općinstvo svetih i jer su oni naši zagovornici kod Boga.

Uz pjevanje litanija čitaju se i ČETIRI EVANĐELJA: 1.Početak sv.Evanđelja po Ivanu, jer su tom evanđelju vjernici odavna pripisivali posebni blagoslov i zaštitu; 2.Evanđelje po Mateju u kome se govori o dobrom sjemenu i kukolju; 3.Evanđelje po sv.Luki koje govori o sijaču i sjemenu i 4. Evanđelje po Marku u kome se govori o čudesnom nahranjenju u pustinji. Iza svakoga se evanđelja MOLI MOLITVA da Bog sačuva usjeve od štetočina i da de svoj blagoslov da sve u polju uspije i dođe do zrelosti.

Uz čitanje evanđelja i molenje molitava

svećenik BLAGOSLIVA POLJE na četiri strane svijeta s Križem, uskrsnom svijećom, trojicom, blagoslovljenom vodom i kađenjem tamjanom. Kod svakog blagosivanja ponavljaju se određene molitve kao kod blagoslova s križem: "Po znamenju sv.križa od neprijatelja naših - Oslobodi nas, Gospodine!"

I SVETA JE MISA, koja se moli na te dane, puna prošnja za Božji blagoslov. U poslanici nas sv.Jakov uvjerava da mnogo može ustrajna molitva pravednoga. A u evanđelju nas Isus potiče da budemo ustrajni u molitvi, jer je Bog dobar i milosrdan Otac.

BOGOSLUŽJE na prosne dane, tj. procesija i sv.Misa drži se radi trostrukog razloga: 1. da zahvalimo Bogu za primljena dobročinstva, jer sve što imamo dolazi od Boga; 2. da izmolimo plodnost zemlje, jer Bog može sačuvati usjeve od svake štete i dati stostruki rod; 3. da nas Bog sačuva od teških nevolja, kao što su bolesti, potresi, glad...

Sudjeluj kod javnog bogoslužja Crkve ne samo kod sv.Mise, nego i u procesijama. Nemoj se stidjeti ići u procesije. Tim pokazuješ svoje vjersko uvjerenje. U procesijama se lijepo vladaj, jer su one ustanovljene radi pokore i pobožnosti.

\+ + +

25. CRKVENE POBOŽNOSTI

Crkva je kroz povijest uvela mnoge pobožnosti u čast Spasitelja Isusa, Bl.Djevice i druge pobožne vježbe kojima se hrani i jača božanski život u dušama.

Pravi vjernik ne smije zanemariti i prezirati te pobožnosti, jer bi na taj način zanemario i prezreo jako sredstvo svoga usavršavanja.

SV.FRANJO ASIŠKI bio je revni štovatelj Isusa i Marije. Ljubio je i opominjao braću da štuju presv.oltarski Sakramenat. Radi tog Otajstva zapovijeda štovati svećenike u kojima neće gledati grijeha, jer Otajstva Tijela i Krvi Gospodnje samo oni posvećuju i drugima dijele. Uz to je svim zanosom srca štovao muku Isusovu. Javno i glasno oplakuje Isusove boli, pa je i sam zavrijedio nositi Isusove rane. Ranjeno Srce božanskog Spasitelja bilo je za nj znak neizmjerne ljubavi Krista prema ljudima. Ali tko ljubi Isusa, ljubi i njegovu Majku. Zato sv.Franjo, koji žarko ljubi Isusa, ljubi i Mariju, jer je ona Božje veličanstvo učinila našim bratom. Pod Marijinom je zaštitom osnovao svoje redove i Mariju je izabrao za svoju pokroviteljicu. Uz Isusa i Mariju čuvao je svoje srce u sabranosti i pobožnosti i neprestanim žarom nastojao oko obnove i usavršavanja svoje duše. Krasan je to primjer za sve kršćane!

I naša je dužnost da štujemo i nasljedujemo Isusa i Mariju te da vršimo i druga pobožna djela kako bismo se ojačali u duhovnom

životu i postigli cilj.

Potrebno je da častimo EUHARISTIJSKOG ISUSA. Isus se stvarno nalazi pod prilikama kruha i vina na našim oltarima. On tu boravi živ kao Bog i čovjek i čeka nas da mu dođemo da mu se poklonimo i da ga molimo za pomoć. Svoju pomoć ne uskraćuje onima koji ga ljube i k njemu dolaze. Zato je Crkva uvela da se nedjeljom i blagdanom izloži i daje blagoslov s Presvetim, da se obavlja četrdesetsatno klanjanje. Svima onima koji učestvuju u tim pobožnostima, podjeljuje obilna oproštenja.

Tko ljubi Isusa, štuje posebno i njegovu muku. Isus nas je otkupio svojom mukom na križu. Zato je Crkva odobrila i mnogim oprostima obdarila obavljanje sv.KRIŽNOG PUTA.Kršćani tu pobožnost naročito obavljaju u sv. korizmeno vrijeme. Križni put možemo obavljati pojedinačno za se, ali je kudikamo bolje da ga molimo u zajednici sa svećenikom.

Presv.Srce Isusovo štujemo pobožnošću PRVIH PETAKA u mjesecu, pobožnošću 9 PRVIH PETAKA, LIPANJSKOM POBOŽNOŠĆU i DEVETNICOM SRCU ISUSOVU. Posebno je značajna pobožnost 9 prvih petaka. Isus je obećao preko sv.Margarite Alacoque 12 obećanja, koja će udijeliti onima, koji budu štovali njegovo presv. Srce. Da li si obavio pobožnost 9 prvih petaka u mjesecu?

Blaženu Djevicu Mariju dužni smo štovati, jer je ona Majka Božja i Suotkupiteljica ljudskog roda. Nju štujemo svaki dan moleći ZDRAVOMARIJU, ANĐEO GOSPODNJI i SV.KRUNICU . Preko godine častimo Mariju lijepom SVIBANJ-

SKOM I LISTOPADSKOM POBOŽNOŠĆU. Tko tim pobožnostima štuje Mariju, Marija ga neće zaboraviti.

U naše je vrijeme osobito proširena pobožnost PRVIH SUBOTA u mjesecu. Majka Božja,prigodom svojih ukazanja u Fatimi, posebno je preporučila tu pobožnost kojoj je cilj da se prikaže zadovoljština njezinu bezgrešnom Srcu. Pobožnost se obavlja tako da se kroz prvih pet subota u mjesecu na tu nakanu ispovjedimo i pričestimo, zatim izmolimo jedan dio Ružarja i kroz četvrt sata razmatramo o jednom otajstvu istog Ružarja. Da li si obavio tu pobožnost?

Vrijedno je spomenuti i KARMELSKI ŠKAPULAR. Koji budu nosili taj škapular, Marija će ih štititi i očuvati od paklenih muka. Osim toga ona će ih osloboditi iz čistilišta u prvu subotu poslije njihove smrti, ako budu još molili njezin Mali oficij ili po odobrenju ispovjednika 7 Očenaša, Zdravomarija i Slava Ocu.

Vrlo je korisno za naš kršćanski život mjesečno obaviti DUHOVNU OBNOVU ili dan sabranosti, a godišnje obaviti DUHOVNE VJEŽBE. To su sv.vježbe koje nas nesumnjivo vode u vječni život.Jačanju našega kršćanskog života pomažu hodočašća i sv.Misije. I ti su dani, dani spasenja.

Zbilja je bogata Crkva sa svojim pobožnostima! Uvijek i svagdje imamo prigodu da se obogatimo blagodatima koje nam daje naša dobra majka Crkva. Iskoristite blagodati, pa ćeš u životu s Crkvom postignuti vječnu nagradu.

26. SVETI SAKRAMENTI

Isus je došao na ovaj svijet da otkupi sve ljude. Da svi ljudi mogu postati dionicima njegova otkupljenja, ustanovio je sedam sakramenata kao sedam kanala preko kojih će dijeliti plodove svoga otkupljenja.

ANTONIJA TIBERG, koja je 1931.g. došla u krilo Crkve, u jedan je dan primila krštenje, ispovijed, pričest i krizmu. Snažni i veseli su bili njezini dojmovi toga dana. Ona piše: "Bilo je to preobilno za jedan dan. Istom poslije podne, kad sam se malo odmorila od dojmova, opazila sam kako su mi sestre prekrasno okitile sobu. Plivala sam u radosti i veselju. Konačno sam se smirila što je prošlo staro, a sve postalo novo." Tim riječima, priznaje Antonija kako su joj sakramenti donijeli obilje radosti, mira i novoga života.

Sakramenti su VIDLJIVI I DJELOTVORNI ZNAKOVI nevidljive milosti koje je ustanovio Krist za naše spasenje. Sedam ih je na broju, jer ih je toliko potrebno da primimo, jačamo i usavršimo u sebi božanski život.

U krštenju postajemo djecom Božjom, a u krizmi Kristovim vojnicima. U ispovijedi se oslobađamo počinjenih grijeha, a u pričesti se hranimo kruhom života. U bolesničkom pomazanju bolesnici primaju jakost da izdrže u posljednjim časovima života. U sv.redu svećenici primaju vlast i milost za vršenje svećeničke službe, a ženidbom se posvećuje množenje ljudskog roda.

SAKRAMENAT JE ZNAK, a znak označuje jednu drugu stvar. Kao što dim označuje vatru, tako znak sakramenta označuje milost koju podjeljuje.

No sakramenti ne označuju samo milost, nego je i PODJELJUJU. Kao što sunce na svodu nebeskom ne označuje samo dan, nego dan čini danom, tako i sakramenat proizvodi milost. Voda u krštenju ne označuje samo milost koja nas čisti od grijeha, nego nam i daje milost da budemo čisti kao djeca Božja.

SAM JE ISUS USTANOVIO SAKRAMENTE. Kao Bog on je stvorio čovjeka kao duhovno-tjelesno biće, pa je htio osjetnim znakom očitovati čovjeku ono što u njemu djeluje nevidljivom milošću. Budući da je svemoguć, mogao je sakramentalnim obredima dati moć da proizvode milost. On ostaje uvijek kao glavni djelitelj sakramenata, a svećenici su vidljivo oruđe preko kojih on nevidljivo djeluje.

Za svaki su sakramenat potrebna tri elementa, tri stvari: MATERIJA (TVAR), FORMA (OBLIK) i SLUŽBENIK (DJELITELJ). Materija je tjelesna stvar što se upotrebljava kod tvorbe sakramenata kao voda, kruh, vino... Formu čine riječi koje daju cilj materiji i čine je sakramentalnom kao: "Ja te krstim... Ja te odrješujem..." Službenik je osoba koja upotrebljava materiju i izgovara riječi forme, a ujedno ima vlast i volju da izvrši sakramenat.

Sakramenti proizvode TRI UČINKA. Dva su zajednička svim sakramentima: posvetna milost i sakramentalna milost, a treći je vlastit krštenju, krizmi i redu, a to je biljeg.

Sakramenti daju ili povećavaju POSVETNU MILOST. Jedni, kao krštenje i ispovijed, daju

prvu milost, tj. prenose grešnika iz stanja grijeha u stanje pravednosti. Zato ih zovemo sakramentima mrtvih. Ostali sakramenti povećavaju posvetnu milost u duši. Zovemo ih sakramentima živih.

Osim posvetne milosti sakramenti daju i SAKRAMENTALNU MILOST. To je posebna milost koja je vlastita svakom sakramentu. Sakramentalna milost krštenja čini nas sličnima Kristu, a sakramentalna milost krizme čini nas Kristovim vojnicima, itd.

Krštenje, krizma i red daju i NEIZBRISIVI BILJEG, pečat u duši. Krštenje utiskuje biljeg kršćanina, krizma biljeg vojnika, a sv. red biljeg službenika Kristova.

Crkva je dijeljenje sakramenata zaodjenula lijepim molitvama i obredima, a to zovemo ceremonijama sakramenata. CEREMONIJE pripremaju srce primalaca za što bolje primanje milosti.

Od svakog se vjernika traži da DOSTOJNO PRIMA sv. sakramente. Sakramenti su od velikog značaja za našu životnu sreću i za vječni spas duše, pa ih moramo primati s dužnom pripravom i svetim raspoloženjem.

Koliko više i bolje živiš sakramentalnim životom, toliko ćeš bolje i više napredovati u savršenstvu. Zato, ako želiš biti savršen, primaj često i pobožno sv. sakramente.

\+ + +

27. SV. KRŠTENJE

Ljudi na različite načine svetkuju godišnjicu svoga rođenja. Mi kršćani na poseban način moramo svetkovati godišnjicu svoga krštenja, jer smo na krštenju rođeni na božanski život i postali djecom Božjom.

U listopadu 1959.g. kršten je u staračkim danima u Reimsu japanski slikar FUITA i njegova žena KIMIO. Za vrijeme obreda bili su prisutni mnogi predstavnici radija i televizije, mnogi novinari i fotografi. Tom je prigodom svećenik o. Daniélou održao prisutnima govor u kome je između ostaloga rekao: "Vi ste svi ovdje prisustvovali vrlo važnoj ceremoniji. Važna je ne zato što su krštena gospoda Fuita, nego zato što je ona krštenje."

Krštenje je USTANOVIO ISUS KRIST da se oslobodimo od grijeha i da postignemo konačni cilj. Najvjerojatnije je da je to učinio kad se krstio na rijeci Jordanu, a proglasio ga je kad je rekao apostolima: "Idite, naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga." (Mt 28,19).

Elementi su krštenja: 1. prava i naravna VODA koja izvan slučaja potrebe mora biti iz krsnog zdenca, a koja je blagoslovljena na Veliku Subotu; 2. forma su riječi: "N.N. ja TE KRSTIM U IME OCA I SINA I DUHA SVETOGA"; 3. DJELITELJ krštenja može biti svaka osoba, ako ima nakanu da krsti i ako upotrebi materiju i formu. No redovito je djelitelj krštenja svećenik.

Uzvišeni su UČINCI KRŠTENJA. Krštenje nam

briše istočni i sve osobne grijehe, ako se krstimo u odrasloj dobi; oprašta nam vječne i vremenite kazne za grijehe; ulijeva nam u dušu posvetnu milost, sakramentalnu milost i kršćanske kreposti; utiskuje u dušu neizbrisivi biljeg po kome smo uzdignuti na dostojanstvo kršćanina; čini nas udovima otajstvenog Krista, hramom Duha Svetoga, članovima sv.Crkve i sposobnima da primamo i druge sakramente.

Već je iz toga očita POTREBA KRŠTENJA. Bez krštenja nema spasenja. Isus je rekao: "Ako se tko ne rodi vodom i Duhom Svetim ne može ući u kraljevstvo Božje." (Iv 3,5).

Uz krštenje vodom ima krštenje ŽELJOM I MUČENIŠTVOM. Kršten je krštenjem želje tko ima iskrenu volju primiti pravo krštenje, a kršten je krštenjem krvi tko podnese mučeništvo za vjeru iz ljubavi prema Bogu. I ova su dva krštenja u pomanjkanju krštenja vode dovoljna za spasenje, ali nemaju svojstvo sakramenta niti nas čine sposobnima za primanje drugih sakramenata niti utiskuju neizbrisivi biljeg.

Krštenik na krštenju prima na se TRAJNE OBAVEZE. Preko svojih kumova on obećaje da će vjerovati u Boga, da će se čuvati đavla i izbjegavati sva njegova djela te će živjeti po načelima vjere. Bez vjere je nemoguće ugoditi Bogu, pa zato krštenik obećaje da će vjerovati. Odreći se đavla i njegova sjaja, znači uvijek stupati pod zastavom Isusa Krista i izbjegavati kriva svjetska načela. Živjeti po načelima vjere označuje sprovoditi čist, svet i neokaljan život po uzoru Krista.

Posve je jasno da te OBAVEZE MORAJU ISPUNITI svi oni koji se krste u odrasloj dobi, jer znaju što čine i što obećavaju. Ali što je s djecom, koja nisu kadra učiniti bilo koji zakonski čin? Što djeca ne mogu učiniti po sebi, ona to čine preko svoga skrbnika, kuma. Preko kuma dijete sklapa ugovor s Bogom. Bog mu daje božansko dostojanstvo i obećaje vječnu nagradu, a dijete preko kuma obećaje da će živjeti dostojno kršćanskog dostojanstva i da će težiti za vječnim blaženstvom.

Krštenici na krštenju imaju KUMA. Kumovi zastupaju krštenika i primaju obavezu da će se starati za kršćanski odgoj kumčeta, ako se roditelji ne bi za to skrbili. Zato kumovi moraju biti dobri kršćani. Između kuma i kumčeta nastaje duhovno rodbinstvo.

Budući da je krštenje od tolike blagodati i važnosti za čovjeka, to s njim ne smijemo nikada odgađati, a pogotovo ga ne smijemo zanemariti. Kršćanski roditelji nastoje što prije krstiti svoje dijete.

Kad uđeš u crkvu i vidiš krstionicu, sjeti se da si na tom mjestu postao Božjim Djetetom. Zahvali Bogu na tom velikom daru! Uvijek imaj na pameti da si na krštenju primio bijelu haljinu i goruću svijeću. Zato nepre - stano čuvaj čistoću duše i svijetlo vjere pa ćeš postići vječni život.

\+ + +

28. SV. KRIZMA

Svakom je sportašu potrebno znanje, vještina i izdržljivost da pobijedi u natjecanju. I nama je vjernicima potrebno znanje, umijeće i izdržljivost da postignemo svoj konačni cilj. Sve nam to daje Duh Sveti, posebno u sakramentu sv. krizme.

U listopadu 1926. g. meksički predsjednik Kalles zapovijedi da se strijelja JOAKIM DE SILVA Y GARASCO i njegov 17-godišnji prijatelj EMANUEL MELGAREJO. Na putu do stratišta glasno su molili krunicu. Kad im je jedan vojnik dobacio da bace krunicu, Joakim odvrati: "Dok sam živ, nitko me neće rastaviti od moje krunice." Na stratištu je jedan im je vojnik htio zavezati oči, ali Joakim reče: "Ne svezujte mi oči, nijesam razbojnik. Ja ću vam dati znak za pucanje." Zatim održi prisutnima govor u kome naglasi, da umire za Boga, vjeru i domovinu i da će se moliti za svoje mučitelje. Mnogi se ganuše, a jedan od vojnika baci pušku i reče: "Ja neću pucati i ja sam katolik." Na koncu upozori Joakim Emanuela: "Skini šešir, jer se imamo pojaviti pred licem Božjim." Zatim povika: "Živio Krist Kralj, živjela Gvadalupska Djevica!" Još nije ni izgovorio dobro te riječi, puške zapucaši, i mladi heroji padoše mrtvi. Tko im je dao toliku snagu? Duh Sveti koga su primili na sv. krizmi!

ISUS JE OBEĆAO apostolima da će im poslati Duha Svetoga: "Kad dođe na vas Duh Sveti, bit ćete mi svjedoci u Jerusalemu i

po svoj Judeji i do kraja zemlje." (DA 1,8). Svoje je obećanje izvršio pedeseti dan iza uskrsnuća. Apostoli su primili Duha Svetoga, te mudrošću i jakošću postali svjedoci Kristove istine.

VJERNICI PRIMAJU DUHA SVETOGA u sakramentu sv. krizme. Krizma je nadopuna krštenja. Zato se u prvo doba dijelila odmah iza krštenja. Krštenje nas čisti, a krizma utvrđuje i jača; krštenje nas oslobađa od smrti grijeha i daje život milosti, a krizma nas utvrđuje u tom životu; krštenjem postajemo djecom Božjom, a krizmom vojnicima i svjedocima Kristovim.

KRIZMU JE USTANOVIO ISUS KRIST. Tu nam istinu svjedoči Sv. Pismo, koje govori da su apostoli krizmavali, i Crkvena predaja.

Krizmu redovito DIJELI BISKUP, a može Papa sa tolovlastiti i običnog svećenika. Tako i župnik može krizmati u svojoj župi bolesnika u smrtnoj pogibli.

SVEČANI OBRED KRIZME je slijedeći: Biskup ispruži ruke nad krizmanicima i moli nad njima zazivljući sedam darova Duha Svetoga. Zatim čini svakom krizmaniku na čelu znak križa uljem sv. krizme i govori: "Znamenujem te znakom križa i potvrđujem te krizmom spasenja: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga." Iza toga udari krizmanika malo po licu, a na koncu moli nad krizmanicima i blagosivlje ih.

BISKUP POLAŽE RUKE nad krizmanicima da na njih sađe Duh Sveti i da postanu na osobit način svojina Božja i vojnici Kristovi. Tako su činili i apostoli. ČINI ZNAK KRIŽA na čelu da ih opomene da se ne stide prizna-

vati svoju vjeru pred svijetom. UDARAC PO LICU označuje opomenu da budu pripravni trpjetu za vjeru.

ULJE je krizme sastavljeno od maslinova ulja i balzama, a biskup ga posvećuje na Veliki Četvrtak. Ulje znači milost koja nas jača u borbi protiv neprijatelja, a blazam milost koja nas čuva od pokvarenog svijeta, i milost koja širi miris kreposti.

Krizmu može primiti svaki kršćanin koji je došao do razuma, a poučen je u vjeri i dušu je očistio u sv.ispovijedi. Ako je dijete u pogibli života, može primiti krizmu i prije sedme godine.

Krizma obilježuje dušu krizmanika NEIZBRISIVIM BILJEGOM Kristova borca. Zato krizmu može kršćanin primiti samo jedan-put u životu.

Svaki krizmanik ima KUMA, i to koji ni je bio na krštenju. Kumu je zadaća da bude primjerom kršćanskog života svome kumčetu . Za vrijeme krizme kum stavlja svoju desnu ruku na desno rame krizmanika u znak da ga uzimlje pod svoje okrilje. Između kuma i krizmanika nastaje duhovno srodstvo. Kum mora biti katoličke vjere i sam krizman.

Na krizmi si postao Kristovim vojnikom. Pomazan si krizmom i označen križem, pa se ne stidi priznavati svoju vjeru kao što se nije stidio Joakim de Silva i Emanuel Melgarejo i toliki drugi. Često moli: "Dođi Duše Sveti, napuni srca svojih vjernih i oganj svoje ljubavi u njima užezi."

\+ + +

29. SV.PRIČEST

Kao što često moramo hraniti svoj tjelesni život, tako često moramo hraniti i svoj duhovni život duše. Najbolja hrana za duhovni život jest presv.euharistija. Isus je rekao: " Tijelo je moje doista jelo i krv je moja doista pilo." (Iv 6,55).

Sveti je DOMINIK SAVIO primio prvu sv. pričest u sedmoj godini života, iako je onda vladao običaj da se djeca prvi put pričeste između 11. i 12. godine. Kod Dominika je učinjena iznimka, jer je pokazivao posebnu pobožnost. On je vrlo dobro shvaćao od kolike je važnosti i blagodati sv.pričest za kršćanski život. Na dan prve svoje pričesti napisao je na jednoj ceduljici: "Ovo je uspomena na moju prvu sv.pričest koju sam ja Dominik Savio primio u svojoj sedmoj godini 1848.g. Ja ću ići vrlo često na sv.ispovijed i primat ću redovito sv.pričest kako mi to dopusti moj ispovjednik. Nedjelje i blagdane svetkovat ću osobitom kršćanskom pobožnošću.Moja će najveća radost biti Isus i Marija. Radije ću umrijeti, nego ikada sagriješiti." Zbilja krasne odluke.

Isus je obećao da će dati svoje tijelo za hranu i svoju krv za piće. Svoje je obećanje izvršio na posljednjoj večeri. Tada je uzeo kruh i rekao: "Uzmite i jedite ovo je tijelo moje koje se za vas predaje." Zatim je uzeo kalež s vinom i rekao: "Pijte iz njega svi, jer je ovo moja krv Novoga Zavjeta , koja se prolijeva za vas i za mnoge za opro-

štenje grijeha." Na koncu je nadodao: " Ovo činite na moju uspomenu."

Tim je riječima SPASITELJ USTANOVIO PRESVETI OLTARSKI SAKRAMENAT. Na njegove riječi pretvorila se bit kruha i vina u njegovo tijelo i krv. Od kruha i vina ostale su samo prilike, tj. ono što zapažamo svojim osjetilima. Isus se prikazao Ocu kao žrtva pod prilikama kruha i vina i kao žrtvovani Jaganjac dao se učenicima za hranu.

APOSTOLI SU POSLUŠALI ISUSOV NALOG: Ovo činite na moju uspomenu. Oni su pod prilikama kruha i vina prikazivali Bogu Kristovu žrtvu i pod istim prilikama davali Isusa za hranu svojim vjernicima. Tu su vlast po Isusovoj želji prenijeli na svoje nasljednike. Tako i danas imamo među sobom obnavljanje Kristove žrtve na križu i presv.Euharistiju koja je hrana naše duše.

Budući da je pričest PRAVA HRANA NAŠE DUŠE, po njoj se božanski život u nama uzdržava, obnavlja, razvija i donosi slast i sreću. Bez euharistije je nemoguće napredovati u duhovnom životu.

Po sv.Pričesti mi se ZDRUŽUJEMO S ČITAVIM PRESV.TROJSTVOM. U Pričesti je Krist sa svojim tijelom, dušom i svojim božanstvom.A gdje je Krist Bog, tu je i njegov Otac i Duh Sveti. Oni su nerazdjeljivi. Kad primamo drugu osobu, primamo sve tri osobe. Krist veli: "Kao što je mene poslao živi Otac, i ja živim kroz Oca, i koji jede mene, i on će živjeti kroz mene." (Iv 6,57).

IZVANREDNI SU UČINCI koje proizvodi sv. Pričest u duši pričesnika. Ona umnožava posvetnu milost, slabi zla nagnuća i jača ljubav prema Bogu i bližnjemu, čisti nas od lagahnih grijeha i čuva od teških. Krist, koji se nastanjuje u našoj duši, prosvjetljuje naš razum, jača volju i budi u srcu plemenita čuvstva. Na koncu sve ide za tim da postignemo konačnu svrhu. Isus je rekao: "Zaista, zaista vam kažem, ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete njegove krvi, nemate života u sebi. Tko jede moje tijelo i pije moju krv, ima život vječni i ja ću ga uskrsnuti na sudnji dan." (Iv 6,53).

Da se okoristimo plodovima sv.Pričesti , potrebno je euharistijskoga Isusa primati ČISTE DUŠE. Tko je u teškom grijehu, ne smije na sv.Pričest. Sv.Pavao veli: "Tko nedostojno jede i pije, sud sebi jede i pije, jer ne razlikuje tijela Gospodnjega." (I Kor 11,29).

Osim toga pravi kršćanin nastoji ŠTO POBOŽNIJE primati božanskog Spasitelja. Što više probudimo u sebi vjeru, ojačamo ufanje i rasplamtimo ljubav, što se bolje saberemo, to će euharistijski Isus više obogatiti našu dušu. U Euharistiji su našli snagu katolički mučenici i drugi sveci, misionari i redovnici te vjernici svakog staleža.

Crkva nam naređuje da se godišnje najmanje jedamput pričestimo. No ako se želiš okoristiti plodovima Kristove muke, pričešćuj se češće. Kad primiš Isusa u sv.Pričesti, moli ga da uvijek ostane u tebi.

\+ + +

30. SV.ISPOVIJED

Kad obolimo, tražimo liječnika da nas pregleda, ustanovi bolest i propiše lijek, a mi poslušamo njegove upute i tako ozdravimo. Jednako kad obolimo na duši, tj. kad sagriješimo, moramo potražiti duhovnog liječnika, svećenika, da mu pokažemo svoju duhovnu bolest, a on da nam dade savjet i propiše lijek za ozdravljenje. To sve činimo na sv.ispovijedi.

Kad se ADOLF RETTE obratio Bogu, koga je toliko vrijeđao teškim grijesima, pošao je na sv.ispovijed. Najprije se temeljito pripremio čitajući o muci Isusovoj i promišljajući o svojim grijesima. U određemi čas kleknuo je pred svećenika. "Dok sam ja otkrivao svoje grijehe" - piše on - "činilo mi se da je sam naš Gospodin bio tu. Činilo mi se da on pobire rukom, što miluje i primorava u isti mah, grijehe s moje duše i prosipa ih u prašinu pred svoje božanske noge. U isto sam vrijeme osjećao kako se moja uboga duša, skroz prignuta pod bremenom zla, diže malo po malo, napokon se posve uspravlja, a onda se otvara i izliva u valovima ljubavi i zahvalnosti."

A kad je dobio odriješenje svojih grijeha, osjetio je neizrecivu sreću. On veli: "Pun veselja stupao sam ulicom. Govorio sam sebi: Oprošteno mi je, o neiskazane sreće!.. Stotine su aleluja pjevale u mojem srcu i činilo mi se da sam mlađi za deset godina." Retté se spremio za sv.ispovijed, skrušeno

se ispovjedio i osjetio veliko zadovoljstvo, nakon ispovijedi.

ISPOVIJED JE SAKRAMENAT u kome nam BOG OPRAŠTA GRIJEHE učinjene poslije krštenja. To je veliki dar Isusa Krista. Ne samo da nam se opraštaju grijesi, nego se opraštaju vječne i djelomično vremenite kazne za grijehe, daje se ili se umnožaje posvetna milost, povraćaju se stečene zasluge za nebo, daju se posebne milosti za bogoljubno življenje i mir savjesti.

ISPOVIJED JE USTANOVIO KRIST na dan svoga uskrsnuća kad je rekao apostolima: "Primite Duha Svetoga! Kojima oprostite grijehe, bit će im oprošteni, a kojima zadržite, bit će zadržani." (Iv 20,23) Tim je riječima Isus dao vlast apostolima da u sv.ispovijedi opraštaju grijehe, a ta je vlast prešla na biskupe i svećenike.

Biskupi i svećenici opraštaju grijehe u IME ISUSOVO. Po sebi oni ne mogu opraštati grijehe, ali preko njih djeluje sam Krist. Biskupi su i svećenici vidljivi organi preko kojih nevidljivo djeluje Krist Bog.

ISPOVIJED JE POTREBNA svima koji teško uvrijede Boga. Tko je teško sagriješio, prekinuo je vezu s Bogom i navukao na se vječno prokletstvo. No kad se ispovijedi, Bog ga ponovno prima u svoj zagrljaj i daje mu pravo na vječno blaženstvo.

Nitko se NE SMIJE BOJATI sv.ispovijedi. Grešnik se doista ispovijeda svećeniku, ali je tu svećenik namjesnik Božji i on ne smije odati ono što je čuo na ispovijedi. Povijest je pokazala kako su mnogi svećenici pretrpje

li najgore muke i izgubili glavu, ali nijesu izdali ispovjednu tajnu.

Za ispovijed je potrebno PET STVARI:

PROMISLITI GRIJEHE znači ozbiljno promišljati što smo sagriješili. Kod prve ispovijedi treba promisliti grijehe od kad smo bili svijesni grijeha, a kod obične ispovijedi, moramo promisliti grijehe od zadnje dobro obavljene ispovijedi. Kod teških grijeha treba promisliti i njihov broj kao i okolnosti, koje mijenjaju grijeh.

POKAJANJE može biti naravno i vrhunaravno, a vrhunaravno može biti savršeno i nesavršeno. Naravno pokajanje je kad se kajemo zbog naravnih razloga i ne vrijedi za valjanost ispovijedi. Savršeno je kad se kajemo što smo Boga uvrijedili, a nesavršeno je kad se kajemo što smo raj izgubili, a pakao zadobili. I savršeno i nesavršeno je pokajanje valjano za ispovijed. S pokajanjem mora biti združena ODLUKA, tj. prava volja da ćemo se čuvati grijeha i grešne prigode.

Na ispovijedi treba OČITOVATI SVE SVOJE GRIJEHE. Tko zataji teški grijeh, ne prima oproštenje, nego čini još veći grijeh, svetogrđe. Tko se ne sjeti kazati koji grijeh, prima oproštenje, ali ga treba kazati na drugoj ispovijedi.

Nakon ispovijedi moramo IZVRŠITI POKORU, kako je naređena, i to što prije. Pokorom popravljamo Bogu nanesenu krivicu.

Budi sretan i Bogu zahvalan što možeš dobiti oproštenje grijeha. Često se ispovijedaj jer je ispovijed moćno sredstvo protiv grijeha. Osobito često čini savršeno pokajanje.

31. BOLESNIČKO POMAZANJE

Kad imamo učiniti koje veliko djelo: natjecanje, dugo putovanje, operaciju i slično, mi se za to spremimo. Veliko je djelo našega života samrtna pogibao. Da u toj pogibli ne klonemo duhom, Spasitelj je ustanovio bolesničko pomazanje, koje su vjernici dužni primiti.

Dr JOSIP DAUNA, koji je 1933.g. bio primarius bolnice u New-Orleansu, piše o djelovanju bolesničkog pomazanja na bolesnike: "Nikada nijesam mogao razumjeti da sakramenti škode bolesnicima. Naprotiv, govoreći kao učenjak, izjavljujem bez ustručavanja da vjerski čini, sakramenti, nijesu nikada prouzrokovali pogoršanje bolesnika. U dugom vršenju moje službe nijesam našao nijednog bolesnika čija bi osjetljivost bila uvrijeđena prisustvom svećenika. Naprotiv takvi pohodi mnogo koriste." Ta je izjava ozbiljna opomena za one koji se boje zvati svećenika k bolesniku.

SV.JAKOV opominje prve kršćane: "Boluje li tko među vama? Neka dozove svećenike crkvene i neka mole nad njim mažući ga uljem u ime Gospodnje. I molitva će vjere spasiti bolesnika i podignut će ga Gospodin; i ako je učinio grijehe, oprostit će mu se." (Jak 5, 14-16).

U tim riječima sv.Jakova nalazimo sve što se traži za pravi sakramenat: primaoca, djelitelja, tvar, oblik i učinke.

PRIMALAC bolesničkog pomazanja jest bolesnik. Nije taj sakramenat samo za one koji

se nalaze u posljednjem trenutku života. Prikladno je vrijeme za njegovo primanje netom se vjernik zbog bolesti ili starosti nalazi na početku smrtne pogibelji. Uz to primalac mora biti kršten i da ima ili da je imao upotrebu razuma da je mogao sagriješiti.

SAMO SVEĆENICI mogu i moraju dijeliti taj sakramenat. Ta dužnost spada na župnika. Ako bi se župnik bojao zbog zarazne bolesti ili bio lijen da podijeli taj sakramenat, teško bi sagriješio.

TVAR je bolesničkog pomazanja ulje koje biskup blagoslivlje na Veliki Četvrtak. Svećenik malo zamoči prst u sv.ulje i maže bolesnika.

Kod svakog mazanja svećenik govori posebnu molitvu, a ta je FORMA, oblik, sakramenta bolesničkog pomazanja.

UČINCI su sakramenta bolesničkog pomazanja: umnožava posvetnu milost, oprašta neposredno lake grijehe, a u pojedinim slučajevima može oprostiti i teške grijehe. To se događa, ako je primalac zaboravio kazati na ispovijedi koji teški grijeh ili ako je izgubio upotrebu osjetila, ali je sačuvao svijest i kaje se za grijehe. Štoviše, oprašta potpuno ili djelomično vremenite kazne koje zaslužujemo za grijehe i koje bismo morali izvršiti na drugom svijetu.

Sakramenat bolesničkog pomazanja JAČA BOLESNIKA u teškim časovima života. Bolesnik se plaši smrti i grijeha koje je učinio za svog života; boji se Božjega suda na koji ima doći i đavla koji u tim časovima ulaže sve sile da ga predobije za se. Bolesničko pomazanje diže strah s duše i ulijeva utjehu i pouzdanje u Božje milosrđe.

Napokon bolesničko pomazanje PODJELJUJE I ZDRAVLJE TIJELA, ako je korisno za zdravlje duše. Molitve, koje se mole kod davanja bolesničkog pomazanja, pune su vapaja i za tjelesno ozdravljenje bolesnika.

To nam svjedoči kako su u zabludi oni koji se boje zvati svećenika k bolesniku misleći da će bolesnik odmah umrijeti čim bude pomazan sv.uljem. Također loše čine oni kršćani koji zovu svećenika k bolesniku kad je ovaj već izgubio svijest. Da se iskoriste blagodati bolesničkog pomazanja, neka ga bolesnik primi pri svijesti, ako je ikako moguće.

Kad ima svećenik doći da podijeli bolesničko pomazanje, neka se spremi stol i na njemu: propelo, dvije svijeće i blagoslovlje na voda. Na tanjuru neka je šest kuglica pamuka, malo soli i komadić kruha. Pokraj stola treba pripremiti vodu za pranje ruku svećeniku i ručnik.

Ni jedan kršćanin ne smije dozvoliti da mu tko umre iz kuće bez bolesničkog pomazanja. Pače pravi će kršćanin nastojati da potakne svakog bolesnika na primanje ovog sakramenta.

Budi zahvalan dobrom Kristu koji nam je dao taj sakramenat za najteže časove života. Budi i ti apostol, pa budi spreman poslušati, ako treba poći po svećenika.

\+ + +

32. SV.RED

Dva zadnja sakramenta nazivljemo staleškim sakramentima. Na sv.redu se temelji svećenički stalež koji ima cilj da prenosi djelo otkupljenja kroz vrijeme i prostor za vrhunaravni preporod svih ljudi.

Jedan čovjek, koji je ZA VRIJEME FRANCUSKE REVOLUCIJE okrvavio ruke krvlju mnogih svećenika, ležao je na samrtnom krevetu. Kao izvan sebe prijetio se da će ubiti svakoga koji bi se usudio da pozove svećenika. No župnik toga mjesta nije mario za njegove prijetnje, pa ga posjeti da ga potakne na pokajanje i primanje sakramenata. A kad bolesnik ugleda svećenika, stade vikati i tražiti oružje da ubije svećenika. Ne dobivši oružje izvadi šaku i reče svećeniku: "Znaj, da sam ovom rukom zaklao dvanaest svećenika." Na to će svećenik: "Varate se, brate moj,ne dvanaest nego jedan manje, dvanaesti nije mrtav, to sam ja. Evo ovdje" - pokaže svećenik prsi - "evo znakova rana koje ste mi zadali. Bog je htio da ozdravim i da vas spasim." Bolesnik se začudi, a svećenik ga zagrli. Bolesnik se pokajao i primio sv.sakramente.

Sv.Pavao piše Hebrejima: "Svaki veliki svećenik, koji se od ljudi uzima, za ljude se postavlja na službu Bogu da prinosi darove i žrtve za grijehe... I nitko sam sebi ne pripvaja časti, nego koji je pozvan od Boga kao i Aron." (Hebr 5,1-4) KRIST SAM SEBI BIRA svećenike da preko njih nastavi djelo otkupljenja.

Krist je izabrao sebi apostole i dao im vlast za vršenje svećeničke službe. Ta je vlast prešla na njihove nasljednike i bit će u Crkvi do konca svijeta.

Najuzvišenija je svećenička dužnost PRIKAZIVANJE NOVOZAVJETNE ŽRTVE. Svećenici svaki dan žrtvuju na oltarima neokaljanog Jaganjca, Isusa, nebeskom Ocu. Isus im je dao tu vlast na posljednjoj večeri kad je rekao: "Ovo činite na moju uspomenu."

Nadalje svećenici imaju dužnost da POSVEĆUJU VJERNIKE po sv.sakramentima. Isus je ustanovio sakramente da po njima dijeli plodove svoje muke, a ustanovio je svećenike da budu djelitelji sakramenata. Krist veli apostolima: "Kao što je Otac poslao mene, i ja šaljem vas ... Primite Duha Svetoga! Kojima oprostite grijehe, bit će im oprošteni, a kojima zadržite, bit će zadržani... Naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga."

Svećenici imaju dužnost da NAVJEŠĆUJU KRISTOVU ISTINU. Isus je donio objavljenu istinu i želi da se ona raširi po svemu svijetu. A upravo je svećenici imaju širiti: "Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite, dakle, i naučavajte sve narode... učeći da drže sve što sam vam zapovjedio."

Da svećenici mogu vršiti svoju službu, Krist im PO SV.REDU DAJE VLAST, MILOSTI I UTISKUJE U DUŠU NEIZBRISIVI BILJEG. Po tom su neizbrisivom biljegu službenici Božji, po nje mu se razlikuju od drugih ljudi i nikada ne mogu izgubiti taj biljeg, pa taman postali i otpadnici.

Krist je po sv.redu najtješnje POVEZAN SA SVEĆENIKOM. Svećenik je Kristov službenik, vidljivo oruđe preko koga Krist nevidljivo djeluje. Zato svećenik ne vrši svećeničku službu u svoje ime, nego u ime Kristovo. Zato on neće reći na sv.Misi: "Ovo je tijelo Kristovo", nego: "Ovo je tijelo moje." Na krštenju i ispovijedi reći će: "Ja te krstim, ja te odrešujem", iako je on čovjek i ne može opraštati grijehe.

Radi toga je VELIKO SVEĆENIČKO DOSTOJANSTVO. Ono nadvisuje dostojanstvo Bl.Djevice i anđela. Blažena je Djevica dala samo jedan put Isusa, a svećenik ga daje svaki dan. Marija je dala trpećeg Isusa, a svećenik daje slavnog Isusa; Marija je dala Isusa koga smo mogli gledati, a svećenik nam daje Isusa koga možemo blagovati. Da je Marija na ovom svijetu, ona ne bi mogla govoriti Misu kao svećenik. Ni anđeli ne mogu govoriti sv.Misu. Misija i uloga svećenika jest misija i uloga Krista. Svećenik je kao i Krist posrednik između Boga i ljudi.

Osim svećeničkog reda imamo još i druge niže i više redove. Niži su redovi: vratar, čitač, zaklinjač i svjećonoša. Viši su redovi: podđakonat, đakonat, episkopat.

Budi zahvalan Isusu koji je ustanovio sv.red. Časti one koji su primili sakramenat sv.reda. Moli se Bogu za crkvene službenike, a ako osjetiš poziv u svom srcu, odazovi mu se!

\+ + +

33. SV.ŽENIDBA

Drugi je staleški sakramenat sv.ženidba. Na tom se sakramentu temelji ženidbeni stalež koji ima za cilj prirodno rađanje čovječanstva. Sam Bog je ustanovio ženidbu, a Krist ju je podigao na dostojanstvo sakramenta.

IRMA DI LENA rođena je u protestantskoj vjeri. No sklopila je brak s čovjekom koji je bio praktičan katolik. Prije svakog posla ili počinka zajednički bi molili Boga i katolički odgajali djecu. Muž je prednjačio u pobožnosti, pa je to djelovalo na nju te se obratila na katoličku vjeru 1929.g. Nakon obraćenja piše: "Moj mi muž pruža dobar primjer. Prije svakog putovanje molimo zajednički, a prije svakog putovanja moram dajemo služiti sv.Misu. Pa i sada, kada već radi djece ne mogu pratiti svojegu muža, uvjerena sam da mi on kao vjerni katolik čuva svoju ljubav, a to me neprestano potiče na sve veću revnost da ostanem svojoj vjeri vjerna sve do časa smrti."

Kad je Gospodin Bog stvorio prvoga Čovjeka, reče da nije dobro da bude čovjek sam, pa mu je stvorio i ženu. Njima je dao nalog: "Rađajte se i množite se! Napunite zemlju i podvrgnite je sebi." (I Mojs 1,28) Iz tih riječi Sv.Pisma proizlazi SVRHA ŽENIDBE koju je odredio premudri Bog.

ŽENIDBA JE JEDNA VRSTA UGOVORA, i taj ugovor počiva na pristajanju muža i žene. No taj se ugovor razlikuje od običnih ugovora. Ženidbeni se ugovor sklapa između muža i žene na korist čitave ljudske zajednice. Budući da

je ženidbeni ugovor na korist ljudske zajednice, on se ne smije mijenjati kao što se mogu mijenjati drugi ugovori koji se sklapaju u korist stranaka koji ga sklapaju.

Taj je ženidbeni ugovor Krist podigao na DOSTOJANSTVO SAKRAMENTA. Sv.Pavao naziv - lje ženidbu velikim sakramentom. (Efež 5,32) I po Kristovoj odluci kod kršćanske se ženidbe ne može rastaviti ugovor od sakramenta.

Kod sakramenta ženidbe ima nešto što se razlikuje od drugih sakramenata. Dok druge sakramente dijeli biskup ili svećenik, SAKRAMENAT ŽENIDBE ČINE SAMI ZARUČNICI. Ženidba nije sakramenat koji zaručnici samo primaju, nego ga oni međusobnom privolom i čine. Svećenik, koji prima privolu zaručnika, jest službeni predstavnik i svjedok Crkve.

Prvotna je SVRHA ŽENIDBE RAĐANJE I ODGAJANJE DJECE. Bog je rekao: "Rađajte i množite se!" A da se ta svrha postigne, Bog je usadio u ljudsku narav seksualni nagon. Bog je stvorio dva različita pola i u prirodi tih polova ustalio međusobnu pohotu.

Osim te prvotne svrhe ženidba ima i druge svrhe: zajednički obiteljski krov, međusobnu pomoć, zadovoljenje pohote i međusobnu ljubav.

Da se na pravilan način postigne svrha ženidbe, ženidba MORA BITI JEDINSTVENA. Jedinstvo ženidbe isključuje poligamiju, tj. zajednički život muškarca sa više žena u isto vrijeme, i poliandriju, tj. zajednički život jedne žene sa više muškaraca. Jedinstvo je ženidbe bilo povrijeđeno i u Starom Zavjetu, ali Krist veli: "Na početku nije bilo tako."

Po Božjemu nacrtu ŽENIDBA JE NERAZREŠIVA. Ona traje između muža i žene dok jedno od njih ne umre. Ne može se ostvariti prava svrha ženidbe, ako se dopusti rastava braka. Zbog rastave braka trpi odgajanje djece, a i sami supruzi. Isus je rekao: "Što je Bog združio, neka čovjek ne rastavlja." (Mt 19,6).

U ženidbi supruzi moraju biti VJERNI JEDAN DRUGOMU. Povreda vjernosti jest zločinački napadaj na ženidbenu zajednicu. Sv.Pavao opominje: "Ženidbu neka drže svi u časti, i ženidbena postelja neka bude neokaljana, jer bludnicima i preljubnicima sudit će Bog." (Hebr 13,4).

Da ženidbeni drugovi mogu uzdržati svetost ženidbe i ostvariti njezinu svrhu, sakramenat ženidbe povećaje posvetnu milost i daje posebnu milost da zaručnici mogu ispunjavati dužnosti ženidbenog života.

Budući da je sakramenat ženidbe tako uzvišen, potrebno je da ga kršćanski zaručnici sklapaju sveto. Neka se za taj čin pripreme, neka ženidbu sklope pred crkvenim službenikom i neka dođu čisti pred oltar.

Časti sakramenat sv.ženidbe. Zahvali Bogu što si kroz takvu ženidbu došao na ovaj svijet. Ako izabereš ženidbeni stalež, pripremi se za nj čuvajući sv.čistoću.

\+ + +

34. BLAGOSLOVINE

Svaka prava majka neprestano misli i nastoji oko dobra svoje djece. I Crkva koja je naša dobra duhovna majka, misli oko našeg duhovnog dobra i nastoji da ta dobra postignemo u što većem broju. Zato je ona ustanovila blagoslovine.

Jedan pisac govoreći o POSVETAMA I BLAGOSLOVINAMA piše: "Kad majka prije spavanja svome djetetu čini na čelu maleni znak križa i za njega izgovara molitve, onda to nije samo pobožni pokret ruke; majčin blagoslov, rođen u srcu duboke vjere, od djeteta primljen pobožnim duhom, donosi milost. A kad otac svome sinu, koji odlazi u tuđinu, polaže ruku na glavu i preporuča ga Božjoj zaštiti, on da taj očinski blagoslov zacijelo nije samo neka dobronamjerna želja; to je zazivanje Božje milosti na sina. Kad djeca kleče uz smrtni ležaj svojih roditelja, očekujući na zadnji njihov blagoslov, onda dobro čine: roditeljski blagoslov vrijedniji je od zlata i imanja: roditeljski blagoslov podiže djeci domove."

Zatim isti pisac veli: "Ali, ako već roditelji mogu blagoslivati djecu, onda Majka Crkva može još više blagoslivati svoju djecu i na njih zazivati Božju milost i zaštitu. I ako roditeljski blagoslov ima svoje djelovanje, onda još sigurnije djeluje blagoslov Crkve. Ta Krist je na nju prenio svu vlast kao i nalog da ljudima posreduje milosti i dijeli blagoslov." (Leo Wolpert).

Blagoslovine su SVETI ZNAKOVI kojima se označuju i na molbu Crkve postižu učinci, naročito duhovni. Njima se ljudi pripremaju da prime glavni učinak sakramenata i posvećuju se različite prigode života.

Blagoslovine kao i sakramenti pružaju mogućnost pravo raspoloženim vjernicima da im se gotovo svaka zgoda života posvećuje božanskom milošću. Božanska milost proističe iz otajstva muke, smrti i uskrsnuća Isusa Krista od koga svi sakramenti i blagoslovine crpe svoju moć.

BLAGOSLOVINE SE RAZLIKUJU OD SAKRAMENATA. Sakramenti su u svom bivstvenom obliku ustanovljeni od Krista, a blagoslovine je ustanovila Crkva. Sakramenti djeluju svojom nutarnjom snagom, a blagoslovine zagovorom Crkve. Sakramenti daju posvetnu i djelatnu milost, a blagoslovine samo djelatnu. Sakramenti djeluju na dobro duše, a samo iznimno i na dobro tijela kao bolesničko pomazanje, a blagoslovine su spasonosne za dušu i tijelo. Sakramenti su potrebni za spasenje, a blagoslovine su korisne.

DJELITELJI kod dijeljenja blagoslovina redovito čine znak križa, zazivaju Božju pomoć, škrope blagoslovljenom vodom, kade tamjanom, mažu sv.uljem i polažu ruke.

Blagoslovine dijelimo na zaklinjanja, blagoslove i posvete.

ZAKLINJANJA su blagoslovine kojima se osobe ili stvari oslobađaju utjecaja nečistog duha - đavla. Ona se vrše ili sama za se ili u vezi sa sakramentima, blagoslovima i posvetama. Kad Crkva zaklinje pojedine stvari i

osobe, ne misli da je u njima nečisti duh, nego hoće da ukloni štetni utjecaj nečistog duha.

BLAGOSLOVI su blagoslovine kojima Crkva zazivlje Božju pomoć na osobe ili mjesta. Među blagoslove osoba ubrajamo blagoslov vjernika: na koncu Mise, kod izlaganja presv. oltarskog Sakramenta, iza propovijedi, sprovod, blagoslov grla na sv.Blaža, mladomisnički blagoslov, blagoslov zaručnika itd.Među blagoslove stvari i mjesta ubrajamo: blagoslov kruha, mesa, vina, plodova, kuća,polja, brodova itd.

POSVETE su blagoslovine kojima Crkva neke osobe, stvari ili mjesta izlučuje od obične upotrebe i određuje za službu Božju. Posvete su osoba: četiri niža reda, posvete redovničkih osoba i krunjenje Pape. Posvete su stvari i mjesta: raspela, crkvenog ruha i posuđa, zvona, ulja, oltara, crkava, groblja itd. Posvete su nabožnih predmeta: krunice, križnog puta, škapulara, medaljice i td.

Da vjernik primi blagodati blagoslovina, MORA BITI DOSTOJAN. Najveća je zapreka primanju milosti teški grijeh i uopće svaki grijeh. Stoga, ako se želimo okoristiti blagoslovinama, moramo ih primati čiste duše i s dobrom nakanom.

Crkva ulaže veliku brigu oko tvoga porasta u duhovnom životu. Budi zahvalan dobroj majci Crkvi i iskoristi sva njezina sredstva za svoje dobro!

\+ + +

35. SVETA GLAZBA

U posljednje vrijeme, kako se mnogo govori i piše o značenju i ljepoti sv.liturgije i o sudjelovanju vjernika kod liturgijskih čina, tako se mnogo govori i piše o sv. glazbi koja je sastavni dio liturgije. Sv.Oci izdali su u tom pogledu vrlo korisnih uputa, a o tome govori i Uredba o sv.bogoslužju koju je izdao II Vatikanski sabor.

Na Novu Godinu 1961. PAPA IVAN XXIII , održao je sv.Misu u bazilici sv.Petra u Rimu za dječake pjevače koji su se sakupili na VII međunarodni kongres. Tada je bilo sakupljeno 4.000 malih pjevača iz 40 različitih zemalja. Tom je prigodom Papa održao govor u kome je između ostaloga rekao: "Zasebne pobožnosti moramo poštivati, jer imaju svoju vrijednost, ali ipak kršćanin ne smije ništa više cijeniti nego žrtvu sv.Mise. O kako bismo željeli da bi i svećenici i vjernici budno nastojali oko priprave za tu sv.službu i najljepše je vršili... Kod Mise aktivno sudjelujte s odgovorima i pjevanjem, premda je potrebno dati mjesta i za posebne i tihe molitve."

Sveta glazba kao potrebiti DIO SVEČANE LITURGIJE sudjeluje u svrsi liturgije, a ta je slava Božja i posvećenje vjernika. Ona pridonosi svoj udio oko povećanja ljepote i sjaja svetih obreda. Njezina je posebna zadaća da prikladnim napjevima zaodjene liturgijske riječi. Po tome ona daje veću snagu liturgijskim riječima što pobuđuje vjernike

na pobožnost i da bolje prime plodove sve - tih tajna.

Radi svoje velike uloge sv.glazba MORA BITI SVETA, PRIKLADNOG UMJETNIČKOG OBLIKA I OPĆENITA. Mora biti sveta, tj. treba od nje udaleciti sve što je profano po sebi i po načinu. Mora biti prava umjetnost, jer inače ne bi povoljno djelovala na duh slušača. Napokon mora biti općenita, tj. ne smije biti izražaj samo jednog naroda. Doduše dopušteno je svakom narodu da u crkvenim sastavcima primjenjuje naročite značajke svog glazbenog shvaćanja, ali to mora biti podređeno općim vlastitostima sv.glazbe.

Crkva smatra GREGORIJANSKO PJEVANJE svojim vlastitim pjevanjem. To pjevanje sadrži sve odlike svete glazbe. Zato je Crkva to pjevanje kroz duga stoljeća čuvala i smatrala kao najviši uzor svete glazbe.

Osobitosti sv.glazbe posjeduje i KLASIČNA POLIFONIJA koja je postigla svoj vrhunac u Palestrini. Klasična se polifonija dobro prilagođuje gregorijanskom pjevanju, pa je zato dostojna da bude uz gregorijansko pjevanju u najvećim liturgijskim svečanostima.

Crkva dozvoljava u liturgiji i NAJNOVIJU VRSTU GLAZBE. I takva glazba pruža djela uzvišenosti, mudrosti i ozbiljnosti. Ipak treba pripaziti da moderna glazba ne bi imala u sebi i po obliku nešto profano i teatralno.

Da crkveno pjevanje postigne svoj udio u liturgiji, potrebno je da se IZVJEŽBAJU PJEVAČI. Crkveni pjevači, pa bili i svjetovnjaci, zamjenjuju kor klerika. Solo pjevanje, ne smije preuzeti mah, ali nije isključeno iz liturgije. Pjevači moraju biti poznati pobožnošću, čistoćom života i čednošću kako to traži sveta služba koju vrše.

Crkvena je glazba VIŠE VOKALNA nego instrumentalna. Ipak je dozvoljeno pjevanje pratiti orguljama. Orgulje treba uvelike cijeniti kao tradicionalno glazbalo Crkve čiji zvuk može crkvenim obredima dodati divan sjaj te srca vjernika uzdići k Bogu i nebeskim stvarima. Mogu se u bogoslužje pripustiti i druga glazbala ukoliko su prilagođena ili se mogu prilagoditi liturgiji i da odgovaraju dostojanstvu hrama.

Potrebno je brižno njegovati i PUČKO PJEVANJE, tj. pjevanje na pučkom jeziku, da glasovi vjernika mogu odzvanjati u pobožnim i svetim vježbama, pa i u samim liturgijskim činima. Sve mora biti u skladu s crkvenim odredbama.

Zbilja sveta glazba ima važnu ulogu u liturgiji. Ona je djelovala na obraćenje barbarskih naroda i heretika, pa i samog sv.Augustina. Slušaj pobožno crkveno pjevanje i sviranje, a ako možeš budi i crkveni pjevač da uzveličavaš slavu Božju i usavršuješ svoj božanski život.

\+ + +

36.POČECI I ŠIRENJE KRŠĆANSTVA

Božanski je Spasitelj kroz tri godine propovijedao nauku i činio čudesa te okupljao oko sebe svoje sljedbenike. Između svojih sljedbenika izabrao je 72 učenika. Između učenika odabrao je 12 apostola, a od apostola izdvojio je Petra da bude vrhovni poglavar. Svojim je apostolima Krist dao trostruku vlast po kojoj će nastaviti njegovu misiju na zemlji.

Od svojih je sljedbenika Krist učinio jednu vidljivu i duhovnu zajednicu sv.Crkvu. Ustanovljenje Crkve svetkujemo na blagdan Duhova. Na taj je dan Isus poslao Duha Svetoga na apostole u obliku plamenih jezika . Duh Sveti prosvijetlio je i ojačao apostole za uzvišenu službu koja im je namijenjena. Istoga je dana Petar kao poglavar počeo propovijedati i na njegovu se riječ obratilo tri tisuće ljudi.

Iza blagdana Duhova ne samo Petar, nego i drugi apostoli, počeli su naviještati Kristovu blagu riječ, a svoje su naviještanje potvrđivali čudesima. Najprije su propovijedali svom narodu - Židovima.

Apostolska je riječ padala na plodno tlo. Oni koji su očekivali duhovno Kristovo Kraljevstvo primali su riječ apostola i prema njoj udešavali svoj život. Kod njih je bilo jedno srce i jedna duša. Svaki su se dan sastajali kod "lomljenja kruha", tj.kod sv.Mise, primali sv.pričest i dobrovoljno davali sve svoje novce u zajedničku blagajnu.

Apostoli su izabrali i redali sedam đakona da se brinu oko materijalnih dobara, a oni su se posvetili propovijedanju.

No bilo je i onih Židova koji su od Krista očekivali svjetovnog gospodara. Ti nisu primili Isusa. Pače oni su nastojali da spriječe i unište Kristove vjerovjesnike.Zato su ustali protiv apostola i svih njihovih sljedbenika. Tako je umro mučeničkom smrću prvi mučenik đakon sv.Stjepan. I sv.Jakov Stariji, apostol, izgubio je glavu, a Petar je bio bačen u tamnicu.

I među Kristovim sljedbenicima nastale su neke trzavice. Neki su tražili da i pogani, koji se obrate na Kristovu vjeru, moraju opsluživati Mojsijev zakon. Radi toga se je sastao apostolski sabor u Jerusalemu. Na tom je saboru određeno da Kristovi vjernici nijesu dužni obdržavati Mojsijev zakon, nego samo ukoliko se Mojsijeve naredbe sadrže u evanšelju.

Poslije Židova apostoli su počeli propovijedati poganima. Najprije po Palestini i Maloj Aziji, a zatim po čitavom tada poznatom svijetu. Najviše su se istakli sv.Petar i Pavao. Prije svog razilaska sastavili su formulu Kristove nauke da širom svijeta odzvanja ista vjera ne samo po sadržaju, nego i po obliku. To je naše "apostolsko vjerovanje."

Petar je prvi nakon silaska Duha Svetoga govorio Židovima i prvi je primio poganina Kornelija među Isusove sljedbenike. Pavao, bivši Savao i veliki progonitelj kršćana, u tri maha je obišao mnoge zemlje sijući sjeme

riječi Božje. Nakon mnogih stradanja pogubljen je zajedno s Petrom u Rimu.

Kršćanstvo je namijenjeno za sve narode i za sve vjekove. Ali je nailazilo na mnoge poteškoće. Te su poteškoće bile: 1. sa strane Židova koji su se strogo pridržavali Mojsijeva zakona; 2. sa strane pogana, koji su bili puni predrasuda i nijesu mogli shvatiti kršćanstvo pa su za svaku nevolju optuživali kršćane; 3. sa strane kršćanske nauke i ćudoređa, jer kršćanstvo sadrži najdublje istine i traži čist život; 4. sa strane propovijednika koji nijesu imali škola, a uz to su bili vrlo skromni.

Uza sve to kršćanstvo se brzo širilo, i to zbog: 1. što je Bog davao milosti obraćenja, a vjerovjesnicima svoju pomoć i dar čudesa; 2. što je kršćanstvo sadržavalo uzvišenu nauku i pokazivalo savršen život, a poganstvo je palo na najniže grane u vjerskom i ćudorednom pogledu; 3. što je samo rimsko carstvo svojim saobraćajnim sredstvima i jezikom pogodovalo; 4. što su vjerovjesnici bili vrlo gorljivi u propovijedanju.

Tako je kršćanstvo preporodilo ondašnji privatni, obiteljski i javni život. Nije to išlo putem revolucije i oružjem, nego uvjerenjem i ljubavlju. Kod svega se jasno očitovao prst Božji.

I naše su zemlje došle vrlo rano pod utjecaj kršćanstva. Pavlov je učenik Tito bio u Dalmaciji. Već u drugoj polovici III stoljeća imali smo biskupa u Solinu. Jednako je kršćanstvo cvalo i u sjevernim krajevima.

37. PROGONI KRŠĆANA U KATAKOMBE

Pogani su nerado gledali na novu kršćansku vjeru. Obični je puk klevetao kršćane da kolju i jedu djecu, da se sastaju na noćne raskalašene sastanke, a sve radi toga što nije htio kršćansko ćudoređe i jer se bojao da će ostati bez omiljelih igara u cirkusu koje su kršćani kudili. Filozofi su prezirali kršćane, jer nijesu trpjeli nauke iz usta Raspetoga. Plemići su se izrugivali kršćanima, jer kršćani osuđuju njihov način života. U jednoj je dvorani na Palatinu nacrtan križ, na križu razapet čovjek s magarećom glavom, a ispod križa klanjalac s natpisom: " Aleksamen časti svoga Boga."

Rimski su carevi ulagali svu svoju moć da iskorjene kršćansko ime. Od Nerona do Konstantina Velikog bilo je deset općih progona kršćana.

Prvi je počeo progoniti kršćane car Neron. Za njegova vladanja izgorio je veliki dio Rima. Građani su optuživali samog cara, da je zapalio grad, a on je svalio krivnju na kršćane i stao ih mučiti najgorim mukama. Za Nerona mučeni su sv. Petar i Pavao.

Jako je progonstvo bilo i za cara Trajana. Ovaj je car htio podignuti ugled vladara i države. Prije velikih vojnih pothvata dao je žrtvovati velik broj žrtava krivim bogovima, a kršćani nijesu htjeli sudjelovati kod tih žrtava. Zato ih je car stao progoniti. Uz to je izdao i zakon protiv tajnih društava što je opet pogodilo kršćane, jer su

se oni tajno sastajali.

Car Marko Aurelije htio je podići pogan sku vjeru i poganskU filozofiju, pa se je za to rugao kršćanskoj vjeri i stao je progoniti.

Deseto je progonstvo proveo car Diokle-cijan rodom iz Dalmacije. Izdao je više za - kona protiv kršćana. Progonstvo za Dioklecijana i njegovih suvladara bilo je vrlo okrutno.

Strašne su bile muke kojima su kršćani mučeni. Kršćane su razapinjali na križ kao Krista, vješali, rastezali na kola, trgali im komade živa mesa s tijela, bičevali ih i šibali remenjem i volovskim žilama, derali im kožu s tijela, palili na lomačama, bacali u vrelo ulje i vrelu smolu, ulijevali im u usta vrelo ulje i rastopljeno olovo, zamatali ih u haljine koje su bile natopljene uljem ili smolom, pa bi ih zapalili, odsjecali im pojedine udove, strijeljali ih strijelicama, bacali pred lavove i druge divlje životinje, sudili ih na robiju i na najteže poslove,oskrnjivali djevojke i žene, oduzimali im imanja i službe. Kršćani su uistinu bili proganjani najogavnijim mukama i riječima.

Uza sve to većina kršćana ustrajala je u pravom vjeri. Neki su doduše i popustili. Jedni su se odrekli zauvijek, a drugi bi se pokajali. To je doba mučenika, Kristovih svjedoka.

Za vrijeme progona kršćani bi se sakupljali u katakombama da sudjeluju kod sv.Mise, slušaju riječ Božju, obavljaju molitvu i pjevaju psalme i duhovne pjesme. Tu bi se krije-

pili za odvažnu borbu sa nadmoćnim vladarima. Tu su biskupi redili svećenike i druge službenike oltara. Tu su sahranjivali one velikane koji su polagali svoje živote za vjeru u Krista.

Katakombe su podzemni hodnici široki oko jedan metar, visoki oko dva metra. S jedne i s druge strane u zidu su iskopane rupe za grobove. Na grobovima su bile ploče i na pločama natpisi s imenima ukopanih kao i natpisi u kojima se izražava vjera u vječnu Božju nagradi i u uskrsnuće tijela.

Hodnici se katakomba proširuju na mnogim mjestima u kapele. Upravo su se na tim mjestima kršćani sastajali za vrijeme pro - gona.

U katakombama se sačuvao velik broj po božnih slika. Osobito su poznate slike dobrog Pastira, Bl.Djevice, Mojsija i dr. Neke su slike vrlo lijepo izrađene, iako je bilo teško raditi u tako uskom prostoru.

Katakomba ima u okolici Aleksandrije u Africi, na Siciliji, osobito u Rimu. Neke rimske katakombe potječu iz prvog stoljeća. Kad je Crkva dobila slobodu, katakombe su postale mjesta za hodočašće.

Progoni kršćana i katakombe jasno govore o tome kako su prvi kršćani cijenili svoju vjeru i život po vjeri. Ni jedna sila ni je mogla uništiti njihovu ljubav prema Bogu i spasenju svoje duše.

\+ + +

38. POBJEDA KRŠĆANSTVA

Opći progoni kršćana završeni su carem Dioklecijanom, a Crkva je dobila slobodu za vladanja cara Konstantina. Konstantin je još kao dijete promatrao kako rađa zlim posljedicama nedužno proganjanje podanika. Zato mu nije bilo teško da dokrajči proganjanje kršćana.

Prije nego je Konstantin imao započeti borbu protiv svog protivnika, ozbiljni povjesničari tvrde da mu se na nebu pokazao križ s natpisom: "U tom ćeš znaku pobijediti." I zbilja je pobjedio Maksencija kod Rima 312.g, a već je godinu dana kasnije zajedno sa suvladarom Licinijem izdao milanski ukaz kojim je kršćansku vjeru priznao ravnopravnom drugim vjerama. Tim ukazom od 313.g. povraćena su kršćanima oteta imanja, a crkvene su opći ne priznate zakonskim osobama. Uz to je dao i mnoge povlastice Crkvi.

Konstantin je mnogo učinio za Crkvu. Sam je podigao mnoge krasne crkve i obogatio ih dobrima. No uza sve to krstio se je tek na samrtnoj postelji. Velika mu je mana i u tome što se previše uplićao u crkvene poslove.

Crkva je preporodila ondašnji svijet svojom naukom i ćudorednim životom.

U prvom redu Crkva je oplemenila dostojanstvo čovječje osobe. Rimljani, iako su se smatrali kulturni, uživali su u prolijevanju ljudske krvi. U velikim kazalištima i cirkusima na stotine gladijatora borili su se između sebe i s divljim životinjama. Car je

Trajan jedamput dao 10 tisuća robova za te nečovječne borbe. I kad bi se prolila ljudska krv, nesavijesna bi publika kričala od veselja. Crkva to nije mogla trpjeti, pa je pod grijeh zabranila takve igre i nije dopuštala da se krsti onaj koji se bavi takvim zanatom. Ujedno je zabranjivala ići u kazališta, koja su bila rasadištem bludnosti i nećudoređa.

Crkva je naučila ondašnji svijet da cijeni rad i radnika. Pogani su prezirali rad. Htjeli su bez truda "kruha i igara". No Crkva uči da rad nije nikakva sramota. Stavlja svima pred oči Isusa koji radi svojim rukama. Crkveni ljudi prednjače u radu. Sv. Pavao svojim rukama zarađuje kruh; biskup sv.Hilarije kopa zemlju, redovnici i pustinjaci ne samo da se bave naukom i umjetnošću, nego i obrađivanjem zemlje daju primjer drugima.

Crkva gaji milosrđe prema bijednicima. Pogani su se dičili što nemaju samilosti prema čovjeku. Smatrali su da se ne smije pripomoći siromahu, jer da mu se tim produljuje bijedni život. No Crkva slijedi svog božanskog Utemeljitelja, pa nije nikoga isključivala iz svoje djelotvorne ljubavi. Toliki su kršćani prodali sve svoje da pomognu bijednicima.

Crkva je oplemenila i obiteljski život. Kod pogana su bile rastave braka na svakom koraku. Jednoženstvo je bilo zaštićeno zakonom, ali se nije smatralo za sramotu, ako čovjek uza ženu ima i priležnicu. Žena nije imala nikakvih prava. Ni djeca nisu imala svojih prava, pa ih je otac mogao izložiti ili ubiti, a da zbog toga ne bi nikomu odgova

rao. Crkva ustaje protiv takvih shvaćanja . Propovijeda jednakost žene i muža, uzdiže sakramenat ženidbe do najvišeg stupnja, zagovara prava djece. Svaka se kršćanska obitelj imala ugledati na sv.nazaretsku Obitelj Isusa, Marije i Josipa.

Osobita je zasluga Crkve za ukinuće ropstva. U rimskom carstvu bilo je polovica robova, a polovica slobodnih građana. Robovi nisu imali nikakva prava, smatrani su kao obična stvar. Jedan Rimljanin razlikuje tri vrste oruđa: 1. nijemo kao plug; 2. nerazumno kao vol; 3. razumno kao rob. Gospodar je mogao bez ikakve odgovornosti ubiti svoga roba.

Crkva ustaje protiv ropstva. Uči da su svi ljudi djeca Božja, braća među sobom.Mnogi su kršćani davali ili sakupljali novac , da se oslobode robovi. Za cara Trajana upravitelj Rima Herma oslobodio je 1250 robova na dan kad se s njima krstio.

Crkva je 313.g. dobila slobodu nakon tri stoljeća progonstva. No ona je naučavala i tražila slobodu za svakoga. Svojom naukom i životom preporodila je ondašnji svijet.

\+ + +

39.KRŠĆANSKA KNJIŽEVNOST PRVIH STOLJEĆA

Pogani su progonili Crkvu ne samo ognjem i mačem, nego i perom. Poganski su filozofi htjeli na dva načina uništiti kršćansku vjeru: 1. napadajući izravno kršćansku nauku i njezino ćudoređe bilo ozbiljnim raspravama bilo ujedljivim izrugivanjem protiv Krista i apostola; 2. kušajući podignuti poganske nauku i poganske ćudoređe čisteći ih od kojekakvih priča i nadahnjujući ih kršćanskim mislima. Osobito su se istakli: Celso, Lucijan iz Samosate, Porfirij, Julijan Apostata...

Uz to su i u samoj Crkvi nastale neke krive nauke. Neprijatelj kršćanskog kraljevstva znao je vješto iskoristiti ljudsku oholost i ljudski neposluh da posije kukolj krivih nauka.

Arije je učio da Isus nije Sin Božji i pravi Bog, pa zato nema presv.Trojstva ni otkupljenja. Radi tog krivovjerja sazvan je prvi opći crkveni sabor u Niceji 325. na kome je Arije osuđen. I u našim je zemljama bilo pristaša Arijevih. Macedonije je učio da je Duh Sveti niži od Krista. Osuđen je na carigradskom saboru 381. Nestorije tvrdi da Krist ima dvije osobe i zove ga Sinom Božjim i sinom Marijinim; Marija nije Bogorodica, nego Kristorodica. Osuđen je na crkvenom saboru u Efezu, 431.g. Uz ove bilo je i drugih krivih nauka.

Crkveni ljudi odgovarali su na napadaje pogana i krivovjeraca. Mnogi su se od njih istakli ne samo svetošću života, nego i dubokim znanjem, vještim perom i lijepim stilom.

Kršćanske pisce prvih stoljeća možemo raz - dijeliti na apostolske oce, apologete, crkve ne Oce, crkvene Naučitelje i crkvene pisce.

Apostolski su Oci učenici kojega apostola, a odlikovali su se svetošću i znanjem. Njihovi spisi pripadaju prvom stoljeću i početku drugoga, a napisani su u obliku listova i poučnog su sadržaja. Ti spisi imaju veliku vrijednost, jer donose nauku koju su propovijedali sami apostoli. Radi svog ugleda čitani su u crkvi za vrijeme službe Božje. Iz njih doznajemo život prve Crkve. Najvažniji su apostolski oci: Klement Rimski, Ignacije Antiohijski, Polikarp, Hermas i Papija.

Apologete su oni pisci koji su od 150 - 313.g. branili kršćanske istine protiv neprijatelja pogana i heretika. Oni predbacuju državi što kažnjava kršćane radi samog imena, a ne zbog nekog zločina. Kršćani nijesu izdajice, nego vjerni podanici države. Nijesu oni uzročnici nevolja niti beskorisni građani, nego priznaju carsku vlast kao vlast od Boga, redovito plaćaju poreze i služe vojsku. Protiv filozofa dokazuju da se kršćanstvo slaže sa Starim Zavjetom i pokazuju nesmisao poganskih priča i niskoću poganskog ćudoređa, a ističu uzvišenost kršćanske vjere. Poznati su apologete: Justin, Atenagora, Tertulijan, Origen i drugi.

Crkvenim Ocima zovemo one pisce: 1. koji su živjeli prije osmog vijeka; 2. koji su se odlikovali svetošću života; 3. koji su priznati od Crkve kao crkveni Oci. Velikog je značaja nauka crkvenih Otaca, jer sadrži crkvenu Predaju. Crkveni su Oci: Justin Filozof, Irenej, Ciprijan i Viktorin.

Neki crkveni Oci radi osobite učenosti zadobiše častan naslov Crkveni Naučitelji. U borbi protiv hereza oni su branili članke vjere, potanko ih tumačili i razjašnjavali što se ima vjerovati prema Sv.Pismu i Crkvenoj Predaji. Odlikuju se dubinom misli, čistoćom jezika i uzornim oblikom. Istočni su Crkveni Naučitelji: sv.Atanazije, sv.Ivan Zlatousti, sv.Bazilije Veliki, sv.Grgur Nazijanski, Ćiril Jerusalemski. Zapadni su Crkveni Naučitelji: Sv.Ambrozije, sv.Jeronim, sv.Augustin, sv.Leon I Veliki i sv.Grgur I Veliki.

One stare pisce koji su pisali na obranu kršćanstva, ali su kasnije katkada zalutali u nauci ili životu, a Crkva ih nije proglasila svetima, zovemo crkvenim piscima. Ne osuđujemo one pisce koji su nehotice zalutali. Među ostalima ističu se Tertulijan i Origen.

Moramo se diviti tolikim piscima koji su i u vrijeme progona branili čistu nauku i kršćansko ćudoređe. Njihova nauka i njihov život služili su za uzor svim potonjim vjekovima Crkve.

\+ + +

40. REDOVNIČKI ŽIVOT

Već od apostolskih vremena susrećemo kršćane koji su željeli ostvariti savršenstvo evanđeoskog života. Ti su kršćani htjeli da nasljeduju Isusa u siromaštvu i čistoći, u pokori i molitvi.

Za vrijeme vladanja našeg zemljaka cara Decija (249-251), koji je na najstrašniji način progonio kršćane, neki su mlitavi kršćani otpali od vjere, a neki su od straha pred mukama pobjegli u pustinju. Mnogima je od tih izbjeglica omilila pustinja, pa se nijesu vratili svojim kućama ni nakon završetka progonstva. Ostali su u samotnim mjestima da služe Bogu, a zovemo ih anakoretima i eremitima, pustinjacima.

Takav je bio sv.Pavao, pustinjak. On je živio u egipatskoj pustinji do svoje smrti. Za njim su se poveli i drugi kršćani te su pošli u pustinju, živjeli u špiljama ili bi sagradili kolibicu kraj vrela; hranili se voćem i pleli košare i druge predmete da nabave najpotrebnije za život.

Uza sv.Pavla osobito se istakao sv.Antun pustinjak. Kao mladić, prodao je svoje imanje i novac razdijelio siromasima, te se povukao u pustinju. U pustinji je živio svetačkim životom. Glas o njegovoj svetosti brzo se pročuo na sve strane, pa se mnogo vjernika okupilo oko njega da živi za Boga i za spasenje svoje duše. Antun je umro u 105.godini života.

Ni Pavao ni Antun nisu dali pravila pustinjačkog života. To je učinio sv.Pahomije. On je u Gornjem Egiptu na desnoj obali Nila organizirao pustinjake koji su dotada živjeli zasebno u svojim kolibama. Sagradio je samostan i opasao ga zidom da ga odijeli od svijeta. Napisao je pravilo samostanskog života po kome se samostanci zavjetuju zavjetom poslušnosti, siromaštva i čistoće. Hranili su se radom svojih ruku, živjeli pod nadzorom starješine i nosili posebno odijelo. Pod taj je samostan podpadalo mnogo redovnika, a povjesničari kažu da ih je u petom stoljeću bilo oko 50 tisuća. Isti je svetac osnovao i ženske samostane.

Kad su se redovnici umnožili na Istoku, napisao je sv.Bazilije Veliki novo pravilo. Po svecu su se redovnici nazvali bazilijanci, a postoje i danas.

Uz redovnički način života bilo je i dalje kršćana koji su živjeli zasebno. Poznati su tzv.stiliti koji bi se popeli na kakav stup i provodili najstroži život. Među stilitima ističe se sv.Šimun iz Sirije.

Zapad je upoznao i zavolio redovništvo po sv.Atanaziju. Za vrijeme Arijeva krivovjerja on je pobjegao u Rim sa dva redovnika. Ti su redovnici izazvali opće čuđenje radi svog odijela. Atanazije je napisao život sv.Antuna i tim oduševio kršćane na Zapadu za redovnički život.

Sv.Jeronim je također privukao mnoge kršćane i kršćanke u samostan. U Milanu je mnogo učinio za samostane sv.Ambrozije. U Francusku je prenio redovnički život sv.Martin Turski, a u Irsku sv.Patrik.

Najviše je uradio za procvat redovnič - kog života sv.Benedikt. On se rodio u pokrajini Nursiji od ugledne plemićke obitelji.Iz Rima, gdje je došao na školovanje, brzo je pobjegao od pokvarenog društva i sklonio se u sabinske gore, a zatim u jednu špilju kod Subijaka. Tu je proveo tri godine u pokori i molitvi. Oko godine 529. pošao je u Monte Kasino gdje je sastavio svoje vlastito Pravilo.

Pravilo sv.Benedikta postavlja kao glavno zanimanje redovnika služiti Bogu. Uz službu Božju sv.Benedikt traži rad, jer je lijenost neprijatelj duše.

Benediktinci su svojim životom mnogo doprinijeli za kulturu i civilizaciju naroda . Oni su mnoge močvarne i nerodne krajeve pretvorili u rodna polja. U samostanima su prepisivali stare knjige, učili mladež čitanju i pisanju, sami se izgrađivali u svetim naukama i oko sebe širili način pravog kršćan - skog života.

Rano se spominje i u Dalmaciji redovnički život. Sv.Jeronim hvali nekog Julijana , koji uzdržava velik broj redovnika po dalmatinskim otocima. A benediktinski samostani su bili posijani po svoj Dalmaciji. Benediktinci su u cijeni kod svih Hrvata. Prvi put spominje se hrvatsko ime u vez s osnutkom benediktinskog samostana u Rašinilama kod Solina, koji je osnovao knez Trpimir 852.g.

\+ + +

D O D A T A K

Nacrt sv.Mise

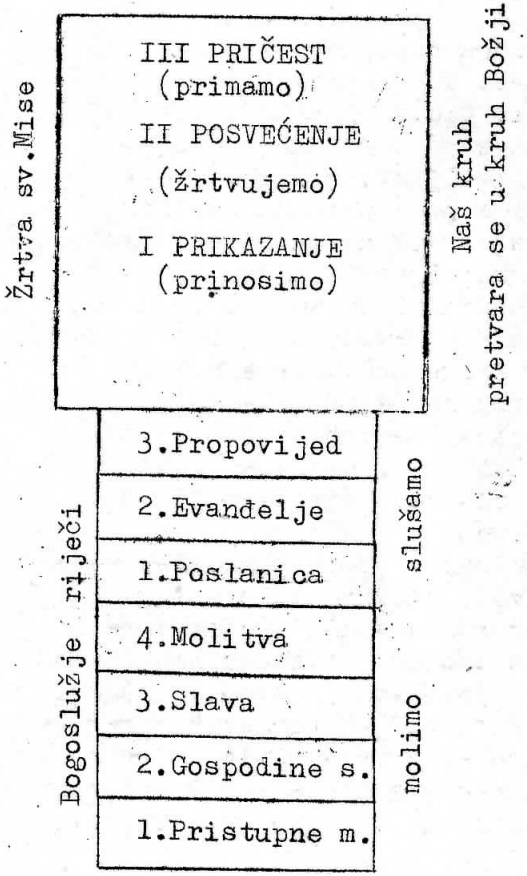

Crkvena je zgrada slika sv.Mise. Bogo - služje riječi odgovara predvorju, a žrtva sv. Mise svetištu.

LITURGIJSKA GODINA

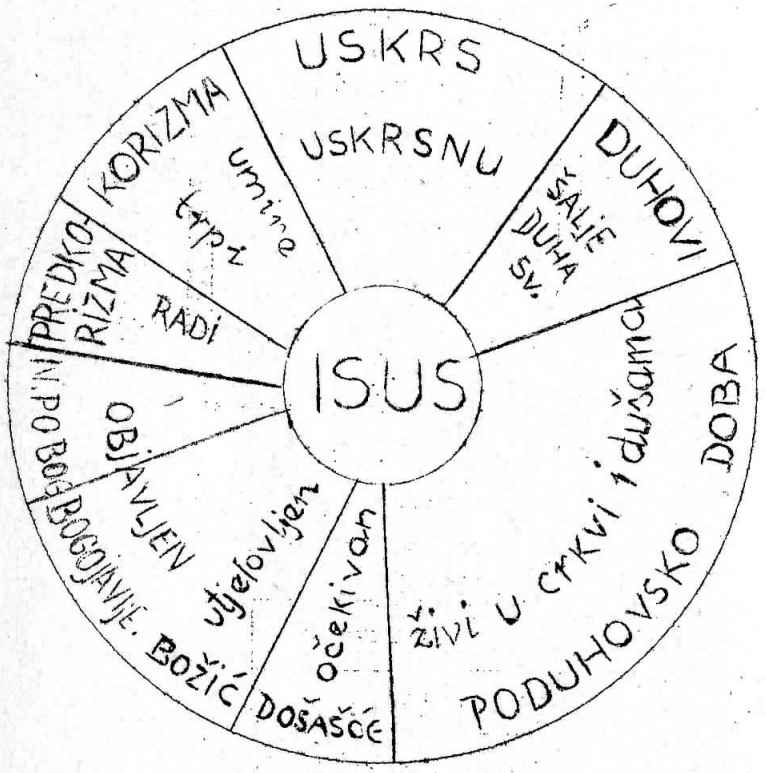

Liturgijska je godina obnavljanje Kristova života. Krist i danas živi među nama i u nama. Sretan je onaj koji ga prima i živi s njim.

S a d r ž a j

		Strana
1.	Naše vrhunaravno određenje.....	3
2.	Sveta liturgija.....	6
3.	Sveta mjesta.....	9
4.	Crkveni namještaj.....	12
5.	Blagoslov i posveta Crkve.....	15
6.	Oprema za sv.Misu.....	18
7.	Oprema crkvenih službenika izvan Mise	21
8.	Sveta Misa.....	24
9.	Povijest sv.Mise.....	27
10.	Bogoslužje riječi.....	30
11.	Prikazanje.....	33
12.	Pretvorba.....	36
13.	Pričest.....	39
14.	Završetak sv.Mise.....	42
15.	Sudjelovanje kod sv.Mise.....	45
16.	Božanski časoslov.....	48
17.	Liturgijska godina.....	51
18.	Božićno doba.....	54
19.	Uskrsno doba.....	57
20.	Velika sedmica.....	60
21.	Sveto vrijeme iza Duhova.....	63
22.	Svetački blagdani kroz liturg.godinu.	66
23.	Kvatreni postovi.....	69
24.	Prosni dani.....	72
25.	Crkvene pobožnosti.....	75
26.	Sveti sakramenti.....	78
27.	Sveto krštenje.....	81
28.	Sveta Krizma.....	84

Strana

29. Sveta Pričest..... 87
30. Sveta Ispovijed..... 90
31. Bolesničko pomazanje..... 93
32. Sveti Red..... 96
33. Sveta Ženidba..... 99
34. Blagoslovine..... 102
35. Sveta glazba..... 105
36. Počeci i širenje kršćanstva..... 108
37. Progoni kršćana u katakombe..... 111
38. Pobjeda kršćanstva..... 114
39. Kršćanska književnost prvih stoljeća. 117
40. Redovnički život..... 120

Dodatak: - Nacrt sv.Mise..... 123
Liturgijska godina..... 124

\+ + +